

RADIMAS
ymul PLAUKU.
laukus ant galvos?

učkal?
kaip išgydyti ligas?
lenka ir randa-
kad galva pasilika
nesigydyti. Jeigu
laiska, o bus išly-
ko plaukai sten-
gyduoles nesun-
iebjokite parasyti
os n6 cento. Tur-
ėkavonių nuo žmo-
sųk pas:

8.8th st,
Brooklyn, N.Y.

gliszka!

no, sliabiavimo,
s ir istorijos, ge-
rausiu pasisekl-
jos išsiuntineja-
kraštus. Rašyk

Angliškas mo-
A. Jaffe
hiladelphia, Pa.

ZTO MARKEMIS

viškoje kalboje
zikališkų instru-
krodeltų ir dau-
ndingų ir kiek-
tų. Adresuokit:

PORT

NG CO.

d str.
Chicago, Ill.

inal reikalingi gėra
ik pas dentista

Halpern
hiladelphia, Pa.

o dantis už žema
tis be skausmo, in-
lenkiškai.

nis 9 iki 8 vaka
nis 9 iki 8 vak.

To. «Visuomenės».

0c. Kurie norite
krasos ženkleliais
jums -prisiųsta

elphia, Pa.

inkit

Kova

THE LITHUANIAN WEEKLY
"KOVA"
Published every Friday by the
LITHUANIAN SOCIALIST FE-
DERATION OF AMERICA
[Incorporated April 28, 1908.]
"KOVA"
1815 E. Moyamensing Avenue
PHILADELPHIA, PA.

KOVA

LIETUVIŠKAS SAVAITRAŠTIS
"KOVA"
Išleina kas penktą dieną
LIETUVIŲ SOCIALISTŲ SA-
JUNGA AMERIKOJE
Inkorporuota Balandžio 28 d. 1908.
"KOVA"
1815 E. Moyamensing Avenue
PHILADELPHIA, PA.

Nr. 30.

Philadelphia, Pa., 29 d. Liepos (July), 1910 m.

Metas VI.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER MAY 17, 1906, AT THE POST OFFICE AT PHILADELPHIA, PA

TURINYS.

[VAIRŪS STRAIPSNIAI

J. B. S.	Linksminantieji apsiereiškimai	361
P. Kovas	Socijaldemokratų mokslo pamatai	362
Birmantaitė	Pinigai	363
J. B. S.	Internacionalizmas ir tt.	364
d' M. R.	Reikalavimas lygių teisių dėl moterų	365

SAJUNGOS REIKALAI.

	Sekretoriaus pranešimai	366
	Pil. Kom. Tarimas No 50	366
	Atydai važiuojančių į C.K. konf.	366

BELETRISTIKĄ ir POEZIJĄ.

Velykiūtė	Dovanos	367
Lelionis	Jaunybė	368
Dailės Mylėtojas	Viena iš apsaugojančių priemonių	369
Kupčinskas	Bažnyčia, mokslo priešas	370
Miliauskas	Ištikrųjų per daug bergždžio darbo	371
Rutkus	Kodėl aš nesigarsinan	371
	Atsišaukimas į visuomenę	372
	139 kp. nutarimas	372
	KORESPONDENCIJOS.	372

TIK ANT TRUMPO LAIKO PROGA.

Gauti vieną dolerį knygomis!

Kiekvienas, kuris tik per mane užrašys sau, arba kitą naują skaitytoją laikraščiui prikabinę, prisijunčiant \$2.00 ant mano vardo, apturės vieną iš šon paminėtų laikraščių: t.y. "KOVA", "LIETUVA", "VIENYBĖ LIET." ar "LAISVĄJA MINTI" per istius metus; telpat gaus dovanai garsiąją knygą "BALTRAMIEJAUS NAKTĮ", verstą iš prancūzų kalbos, kurios kaina 75c. ir dar "GRAMATIKA" (MOKYTOJĄ) iš kurios išmoksi anglišką KALBĄ taip labai reikalingą Amerikoje. Laikraščių prenumerata metams vistiek 2 dol. kaštuoja, jei užrašysit iš rėdystės, bet kuris per mane užrašys, tai gaus ir laikraštį ir labai naudingas knygas. Kaip tik prisijus 2 dol už naują skaitytoją, tuojaus vieką apturės. Metas skaitosi nuo dienos užrašymo. Duodu dovanas, kad laikraščių skaitytojai dangintų ir lietuviai, kaip ir svetimtaičiai turėtų gramatiką, išmokyti anglišką kalbą.

JOHN NAUJOKAS, 120 Grand St., Brooklyn, N.Y.

THE JUNGLE „Raištų“ dar galima gauti, prisijunčiant VIENĄ DOLERĮ.

NAUJĄ SPAUSTUVĘ

Įrengėme taip puikiai ir su naujais pagerinimais, kad joje atliekame dailiai, greitai ir už prieinamą kainą įvairių įvairiausių spaudos darbų: konstitucijas, tiketus, programus, teatrus ir ballams, visokius apgareinimus, knygas ir tt. Spalvuotas darbas yra mūsų specializacija. Norintieji turėti rūpestingai atliktą spaudos darbą kaip iš dailės, taip ir kalbos pusės, kreipkitės ypatingai ar laišku šiuo adresu:

J. ILGAUDAS & P. GARMUS
1613 S. Halsted st. Chicago, Ill.

Atsilink savo senas skolas

Už 50c mėš prisijusime jums 22 (kopi-ruotus) laiškus vienoj knygoje. Jie duos jums progą atsilinti senai užmirktas skolas tikrais pinigais. Jei jūs norite atsilinti savo pinigais, ką jums skolingi, siųskit 50 centų šiandien šiekėnui adresu:

Federal Collection Company
PHILADELPHIA, PENNA.

Gerai dantys yra neatbutinai reikalingi gerai sveikatai, todėl nuiek pas dentistą

Dr. J. I. Halpern
868 N. 6-th St. Philadelphia, Pa.

Jis sutvarkis tavo dantis už žema preke. Traukia dantis be skausmo, indeda naujus. Kalba lenkiškai.

Valandos: Dienomis 9 iki 8 vaka
Nedėliomis 9 iki 1 vak.

THE LITHUANIAN WEEKLY "KOVA" PUBLISHED EVERY FRIDAY BY THE

Lithuanian Socialist Federation of America

J. B. SMELSTORIUS, Editor

J. GRINIUS, Business Manager

SUBSCRIPTION RATES
in all parts of the World

PRENUMERATA
visose dalyse sviete

One year	\$2.00	Vienams metams	\$2.00
Six months	1.00	Šešiams mėnesiams	1.00
Three months	.50	Trims mėnesiams	.50

ADVERTISEMENT RATES ON APPLICATION.

APGARSINIMŲ KAINOS ANT UŽKLAUSIMO.

"KOVA"

1815 E. Moyamensing Ave. Philadelphia, Pa.
Telefonas, Keystone, Main 2958.

FIVE BROTHERS'

Pipe Smoking

TOBACCO

Rūkytojams pypkių geriansias vartoti pjaustytas tabakas «Five Brothers» galima gauti pirkt kiekvienoj krantuvėj.

5 ir 10 centu pakelis.

The American Tobacco Co.

Revoliucijos Gimimo Momentas.

NAUJAS GRAŽUS PAVEIKSLAS Šis paveikslas perato Revoliucijos gimimo momentą: sukylimą liaudies prieš caris ką valdžią. Paveikalo didumas 14X16 colių, prekė su prisijuntimu 20c., daugelis imantiems ant karto, nuleidžiama 50 procentų. Ji parduodama todėl taip pigiai, kad norime praplauti tarpe darbininkų klesos revoliucijonišką mintis.

Norintieji turėt šį paveikslą kreiptis į "Kovos" Administraciją.

Kiekvienam Sąjungos draugui reikalingi.

Gražus prie laikrodžio socialistiškas reteželis su globu, broliškai sveikinantis dvi rankos arba su švyturin ir socialistišku parašu. Preke už vieną 25c.

Socialistiški ženkleliai visokių gatunkų: paprasti—preke 5c, paausuoti—25c; daugelis imantiems nuleidžiamas nuošimtis. Reikalaujami sluskit pinigų krasos ženkleliais arba Money Orderiu. "Kovos" Administracija.

Skaitytojus.

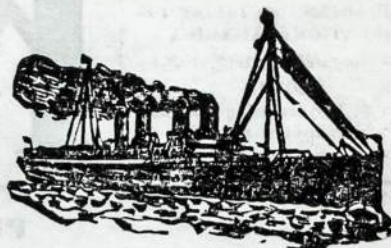
Gerbemieji! kurių prenumerata dar likosi neatnaujinta, malonėkite nevilkinti, bet prisijūsti užmokėti atnaujinimui idant nesu sitrukdytų laikraščio siuntinėjimas.

Kovos administracija.

M. Rosenbaum,

SENIAUSIA

Lietuviška Banka Philadelphijoje, Pa.

Parduoda laivakortes ant geriausių linijų laivų.

Išmaino pinigus ir išsiunčia po gvarancija į visas šalis svieta. Atlieka tą greitai, atvangiai ir pigiai.

Agentūra geležinkelių tikiety.

Parduodame geležinkelių tikiety į visus miestus Jungtinių Valstijų.

605 So. 3-rd st. Philadelphia, Pa.

"KOVOS" Agentai.

J. RUDMINAS

Kazano Aptiekoj, Shenandoah, Pa

J. VISOCKIS

8139 Vincunas Road, Chicago, Ill

FR. GOLUBICKI

Box 172, Melrose Park, Ill

J. MATJOŠAITIS

120-124 Grand St., Brooklyn, N. Y.

G. A. PUPAUSKY & CO.

2342 S. Leavitt St., Chicago, Ill.

MATT SENKUS

46 Knox St., Lewiston, Me

A. M. RUKAS

72 Hudson ave., Brooklyn, N. Y.

J. ŠUKIS

70 W. 25th St., Chicago, Ill.

J. PETRIKIS

1514 Ross Ave., Scranton, Pa

J. M. ŠIMKUS

4619 S. Ashland ave., Chicago, Ill.

A. A. REKLAITIS

234 Wayne St., Jersey City, N. J.

SIMON KARALIUS

342 Lenox St., Norwood, Mass.

P. A. JETULEVIČIUS.

Box 206 Lawrence, Mass.

V. STRIGAS.

3207 Salmon St., Philada, Pa.

F. STASIUKELIS.

Box 1588, Fitchburg, Mass.

J. A. TILINDIS.

1115 Exchange av. E. St. Louis, Ill.

M. GELGOTA.

1212 Buttonwood Philad, Pa.

K. ARMINAS.

Box 7 Willamston, Pa.

J. ZALANSKAS.

11 Charter, St E Xeter, N. H

A. KALASKY

Box 1306, Renton, Wash.

A. UNGURAITIS.

120 Grand, St. Brooklyn, N. Y.

A. KAZEKEVIČIUS.

PO BOX 60, Edwards Ind.

J. BINDOKAITIS.

71 Henry St. Rochester, N. Y.

M. K. ŽVINGILAS.

18 Foley st. Bristol, Conn

DR. HARTMANN

UŽPRAŠO SERGANČIUS, SAKYDAMAS:

ATEIKITE ARBA PARAŠYKITE PAS MANE, AŠ IŠGYDYSIU; todėl, kad esu senas daktaras, pažinstu visokias ligas ir teip pat gyduoles, kurios gali geriausiai pagelbėti **Vyrams ir Moterims**, nes daug ligonių perleidžiu ir už tai turiu didelį patyrimą, geriau negu kokis kitas daktaras, garsiamjam New Yorke. Aš esu pasiryžęs sergančius gydyti, o sveikus mokyti, kaip užlaikyti sveikatą; todėl, kad be sveikatos žmogus yra nelaimingas, nes geriausias išganymas ir dangus turintis—gera sveikata. Aš daugiausia išgydan sergančių ir daugiau už kitus gauna laišku padėkavonų su pasveikusių paveikslais; iš daugumos nors keletą čion patalpinu.

A. VOLČIK, iš Matheson, Canada, Ont. Išgydytas nuo galvos skaudėjimo ir kurtumo.

MARĖ ZLATA, 577 Gibson st., Yongs-town, O. Išgydyta nuo skausmų vidurių ir moteriškų ligos silpnųjų.

GEO. SUNES, box 112, W. Pittsburg, Pa. Išgydytas nuo romatizmo, ir vidurių slogos ir kitų.

GUODOTAS DR. HARTMANN! Netelpeniai kaip aš naudoju Jūsų gyduoles, tai nuo jų greitai pasveikau, nors buvau sirgęs ilgą laiką, o kaip po operacijai hospitalo gulėjan, tad jaučiausi blogiau. Jersey City, ten daktarai nustojo buvo vilties mane išgydyti; bet Jūs darodėte, kad ne teisybė, išgydydami mane! Už tai širdingai dėkavoju Jums. VALENTINAS BERGOVIČIUS, 380 Henderson st., Jersey City, N. J.

Todėl čia kalba žmonės, ką aš jiems padariau, per tai ir tau galiu teip padaryti. Rodos, kad geresnių darodymų negalima reikalauti!

SERGĖKIS nuo meškerės knygutės vadinamos „Vadovu į sv.“ nes yra tai teisingai „VADOVAS Į LIGĄ“, kurią siulu, tą brudą, suviliojimo INSTITUTAS.

Kad jautiesi nesveiku, tai netrotyk laiko, nesendink ligos, jei nori but išgydytu, tai kreipkis prie manęs, kurie gali atelti ar atvažiuoti, tai užprašomi į mano ofisą asabiškai, o toliau gyvenanti parašykite lietuviškai kas kenkia, ant ko jautiesi nesveikas,

atsišaukusius apsilimu išgydyti:

Reumatizmą, skaudėjimą sąnarių, kaulų, strėnų, kojų, pečių ir šonų. Užkietėjimą, skaudėjimą ir nedirbimą vidurių. Galvos skausmą, širdies inkstų ir plaučių ligas. Greito pailsi to, sunkaus kvėpavimo, slogų ir nasilpnėjusius virusus. Didelio supykimo, dyspepsijos, nervų ligos, telpgi nuo jaunystės klaidų, įgautų nesveikumų, sėklos nubėgimo, blogų sapnų, visokių užsikrečiamų slapčių ligų. Telp pat MOTERŲ: skausmingų mėnesinių, baltųjų tekejimo, gumbo ir visokių moteriškų ligų; neatbo: it kad kiti daktarai Jums nepagelbėjo, aš kad apsilimu tai ir išgydysiu šviežias ir užsisėjusias ligas. Geriau, kad iš karto pas mane atelsiauktum, pirmiau negu kur kitur; jei ne asabiškai, tai parašyk lietuviškai. Rasyk kaip moki ir kaip jauti nesveikumus savyje, aš suprasiu, išstirsiu, duosiu rodą, kad reikės pritaikysiu gyduoles, kurios yra geriausios ir naujareio išradimo, o apturėsi sveikatą, be skirtumo kaip toli gyvenat. Aprašant ligą, klausiant rodos NUO DAKTARO, visada adresuoti ant mano vardo taip:

DR. F. HARTMANN,

218 East 14th St.

New York City, N. Y.

Ofiso val. nuo 11 iš ryto iki 1, nuo 2 iki 5 val. po p. Šventadieniais nuo 10 iki 1. Vakaraš Panedėl. ir Pėtn. nuo 7-8.

LINKSMINANTIEJI APSIREIŠKIMAI.

NEABEJOTINAI Jungtinėse Valstybėse reik laukti to, kas prispaustuosius ir išnaudojamus linksmo ir priduoja spēkų sunkioje kovoje prieš kapitalizmo surėdymą. matant kaip prispaustosios minios susipratimas vis laipsniškai kyla ir atspiešinimo dvasia kasyk platesniais pavergtųjų minias apsiaučia. Gyvenimas šios šalies pradeda tekėti darbininkiškos kovos vaga. Streikai visoje šalyje rodo, kad prispaustoji darbininkų luoma pradeda vis labiau ir labiau suprasti savo žmogiškas teises ir protestuoti prieš tų teisių mindžiojimą. Ir tuos mus džiuginančius apsiškimus matome visur aplinkui, nežiūrint, kad viešpataujanti klesla stengiasi visomis savo spēkomis «viešąją opiniją» daryti tokia, būk visnomenė pilnai užsiganėdijusi savo būviu ir nėra nieko tokio, kas turėtų ardyti šventąjį ramumą. Tik mat tie prakeiktieji «randonieji» netyli ir ardo šventą ramybę ir santaiką, o dėlto reikia sustiprinti militariškas spēkas, reikia surinkti visus gatvininkus ir lavinti juos žmogžudiškos profesijos, kad padidinti eiles profesionalinių žmogžudų — kariumenės, kurioje visa viltis viešpatuojančiųjų, jaučiausių, kad viešpatavimui artinasi galas. Nes pavergtosios kleslos susipratimas juo smarkiau auga, juo viešpataujanti klesla labiau pradeda stengties apginti savo viešpatavimą, juo labiau pradeda varžyti prispaustiems laisvę ir balsą.

Akyveizdoje tokių apsiškimų viešpataujantieji pradeda prarasti sąmonę, pradeda tarpe savęs barties ir kovoti už priemonės kovos prieš darbininkišką susispratimą, nes permato, kad jokios iš tų jų vartojamų priemonių nėra pasekmingomis. Darbininkų solidariskumas ir triūsas, kad iššviesti savo priešų darbus aikštėn, visokias kapitalistų kovos priemones naikina.

Pavyzdžiai anglų kasyklių savininkų susivienijimas pradeda įrti. Sustreikavusių darbininkų solidariskumas ir uolumas kapitalistams, apsiginklavusiems kariumenės šautuvais ir teismo «injunction'ais», pasirodė neapveikiamais. Nežiūrint bado ir skurdo darbininkai nepasiduoda savo išnaudotojams, šie nelabai mėgdami nuostolius, pradeda tarp savęs nesutikti, pradeda atsimesti nuo trusto ir paskirum daryti su daabininkais sutartį, priimant teisingus unijų statomus reikalavimus. Taip veikiasi pasidėkavojant augančiam darbininkų susipratimui ir solidariskumui. Prie to reikia tarti acių ir triūsui, kuris demaskuoja viešpatujančiųjų klesų sumanymus ir darbus, daromus dėl pavergtųjų klesų didesnio prispaudimo ir išnaudojimo.

Taip pavyzdžiui Illinois valstijos sustreikavusių anglekasių susipratimas ir solidariskumas suardė savo priešo spēkas. Anglis trustas suiro, nes daugelis kompanijų, priklausančių jam, ne norėdamos panešti didesnių nuostolių atsimetę nuo trusto susitai kė su darbininkų unijomis.

Minėtos valstijos anglekasių unijos prezidentas John Walker apskelbė savo patirimus, kaslink kasyklių savininkų padėjimo. Jis sako, kad geležkelio korporacijos ryja tarsi, pasakų smakai, nepriklausmingas trustui kasykles ir naikina bei prigelbsti naikinti smulkesniuosis pramonijos užvedimus. Nepriklausmingos kasyklės pastangomis didelių korporacijų buvo įstumtos į tokį padėjimą, kad turėtos arba stsiduoti anomis, arba nusibankrutuoti. Dabar kada tai tos priverstos prisijungti prie trusto kasyklės pamatė, jog trustas neįstengia sulaužyti darbininkų solidariskumą, kad gelbėtis nuo nusibankrutijimo, atsimetė nuo trusto. Tas tūlų kasyklių savininkų atsimetimas nuo trusto sykiu atskleidė daugybę bjaurių darbų trusto, parodė visuomenei daugelį faktų, kurių pirma nežinota bei į kuriuos visai neatkreipta atydos.

Pasirodo, kad geležkelio korporacijos už pervežimą nepriklausančiųjų trustui kasyklių savininkų, fermerių ir vertelgų, kas tik turi ką siųsti geležkeliu, prekių, imdavo 10c. brangian nega nuo trusto. Tuo tarpu darbininkai dirbanti trusto užvedimuose rei-

kalauja pakėlimo mokesčius 3 bei 6c. nuo tono iškastos anglic. Trustas netik su tuo reikalavimu nesutinka, bet daigi nusprendė sunaikinti tuos kasyklių savininkus, kurie nesutikdami su trusto darbais nusprendė savarankiai sutikti su darbininkų reikalavimais.

Pasirodo, kad didžios korporacijos nesigėdija bjauriausio ir šlykščiausio darbo, kad priversti nepriklausmingus trustui kasyklių savininkus laikyties su trustu išvien, o kurie priešinasi trusto norams, ir kurie stovi ant kelio trustui, besistengiančiam sunaikinti darbininkų uniją, kuri gyvuodama neleidžia nežmoniškai išnaudoti darbininkus. Ypač kad trustas žino, jog sunaikinus darbininkų uniją, veik galima bus sunaikinti smulkesniuosis pramonijos užvedimus, o tada absolutiška kontrolė ant visos anglinės pramonijos pateksianti į trusto rankas, kuomet bus galima išnaudoti netik dirbančius kasyklėse darbininkus, bet ir visuomenę, parduodant produktą už kainą, kokią trustas nuspręs. Prie to nedaleidžia darbininkų organizacija ir jų solidariskumas, kurį dabar trustas per savo laikraščius, šmeiziant unijų vadovus, stengiasi swardyti. Kad tas išnaudotojams nenusiseka, jau matoma ir beabejo ateitis parodys, jog darbininkų susipratimas vis auga ir plėtojosi, darbininkai stipriai laikosi vienybės ir nepasiduoda, sunkiai kovodami.

Solidariskumo apsiškimus matome jau beveik visur, darbininkai pradeda visur laikyties tarptautiškos darbininkų vienybės. Štai Brooklyno cukraunėse, kur dirba daugiausiai ateiviai, vadinami tamsiausiu elementu, pastaruoju laiku parodė gražų tarptautiško solidariskumo pavyzdį. Šitai cukraunės užveizda užgavo į veidą vieną iš darbininkų. Du darbininkai, matant brutališką užveizdos pasielgimą, užstojo už užgautąjį, bet trusto bernas juos pavarė iš darbo. Tas atsitikimas momentališkai sukėlė protesto jausmus visuose dirbančiuose darbininkuose ir 8 šimtai darbininkų den onstratyviškai apleido dirbtuvę. Taipgi pasielgė taip pat ir tie darbininkai, kurie atėjo pakeisti dirbančius. Trečio apkeitymo darbininkai visai neatėjo. Sustreikavo visi tik dėl tarptautiško solidariskumo, neleidami skriausti savo luomos draugų ir neleidami mindžioti savo žmogiškų teisių.

Socialistiški anglų, žydų ir vokiečių laikraščiai, aprašydami šį atsitikimą pabrėžia, kad toks darbininkų tarptautiško solidariskumo apsiškimas yra tikrai stebėtinu Jungt. Valstybėse. Tokio solidariskumo nelaukta iš ateivių pusės, ypač esant darbininkams sunkaus padėjimo sąlygose.

Mēs galime tik pridėti, kad toks apsiškimas yra ženklus darbininkiško susipratimo plėtojimosi. Atspiešinimo dvasia priešai išnaudojimą ir pažeminimą plėtojasi ir tarpe pavergtųjų «vergų», kurie kad ir neskaityt socialistiškų raštų visgi jų įtekmei patenka ir pradeda suprasti, jog ir jie yra žmonėmis ir turi ginti savo žmogiškas teises.

Kaip tarptautiškojo darbininkų solidariskumo idėja — ta pirminė sąlyga darbininkiško išsiliuosavimo — plėtojasi, nežiūrint visokių varžymų ir kliūčių, kurių nesigaili darbininkiško išsiliuosavimo priešai, — parodo apsiškimai, kurie mus socialistus tur linksminti, nes parodo, jog triūsas nežuva veltnei, kad nors lėtai, bet tvirtai eina pirmyn.

Tie faktai patvirtina, kad darbininkų tarptautiškas solidariskumas neužilgo apims visą darbininkų klesą; mūsų priešai pradeda jau abejoti apie savo spēkas, pradeda tarp savęs niauties, kuomet prispaustoji darbininkų klesla reikalauja panaikinimo šio bjauraus surėdymo, leidžiančio vieniems pertekliuose plaukioti, kitiems skurde ir nelaimėse skęsti. Draugai! į darbą, į darbą! Be darbo, be vargo, be aukų ir pasišventimo neišreikalavusime nieko geresnio. Kas abejoja, tas nieko nenuveikia. Viltis mūsų laimėjimo neužgesinama!

J.B.S.

SOCIJALDEMOKRATU MOKSLO PAMATAI.

Išaiškėjimas įžengiamosios
Erfurto programos dalies.

Parašė K. KAUTSKY.

Iš vokiečių kalbos vertė P. KOVAS.

(Tęsa.)

Iš šitos išdirbimo rūšies išsiplėtojo *prekių išdirbimas*. Jam užviešpatavus, visuomenė turi nebe vieną savybę užsidariusi ūki; ne, visuomenės išdirbimas susideda iš daugybės ūkių-pramonių, kuris kiekvienas veikia savaimi, kiek vienas turi visas reikalingas išdirbimo priemones savo privatiškoje nuosavybėje. Prekių išdirbimas teatsiranda tikrai visuomenėje, kurioje jau gan plačiai yra įvykęs darbo padalinimas. Visuomenė susideda iš daugelio visokių užsiėmimų žmonių, išdirbimas suskilęs į ištisą eilę atskirų šakų, o kiekvienas žmogus darbuojasi tikrai tikroje—nors vienoje išdirbimo šakoje. Atskiras ūkis (arba pramonė) jau nebegamina vienas viską, ko jam reikia, bet užtai savo rūšies išdirbinių jisai padaro daugiau, negu patsai reikalauja. Atliekamus išdirbinius jisai apmaino tokiais turtais, kurių jisai reikalauja, bet pats neišdirba. Tie turtai, kuriuos išdirbama mainams arba pardavimui, o ne savo suvartojimui, vadinasi prekės (tavorai). Parduoti reiškia išmainyti vieną prekę kita tokia preke, kurios kiekvienas reikalauja, kurią kiekvienas noriai ima, kaip pavyzdžini, auksą arba sidabrą. Tokia prekę vadinasi pinigai.

Visuomenėje, kurioje išsiplėtojo prekių išdirbimas, galima sakyti, visiškai išnyksta išdirbimas savo suvartojimui. Kiekvienas išdirbėjas gamina beveik tikrai tokius turtus, kurių jisai pats nevartoja; tą, ko jisai reikalauja, jisai tegali įgyti tikrai pirkimu.

Išrodo, būk kiekvienas prekių išdirbėjas dirba pats sau, o ištisų jisai dirba kitiems. Net tuomet, kada prekių išdirbimu užsiima atskiri, vienas nuo kito neprideranti išdirbėjai, tai vis dėlto jie dalyvauja visuomenės išdirbime. Tačiau jeigu kiekvienas išdirbėjas teikia prekes kitiems, tai jisai turi žinoti, kad kiti tą pat daro jam. Jis nenori būti išnaudojamas. Kiek darbo padeda jisai kitų naudai, tiek pat jisai nori apturėti iš jų. Kitaip sakant: *mainomoji kiekvienos prekės vertybė arba prietikis, kuriame ji mainoma kitomis prekėmis, arba, da kitaip sakant, jos perkamoji pajiega, pareina nuo reikalaujamojo jos padarymui darbo laiko* — t. y. nuo vidutiniškai arba visuomeniškai reikalaujamo darbo laiko, kadangi čia kalbama apie visuomeniškiausius santykius. Tam tikra prekę, sakysime, drobės mąstas turi lygią vertybę, neveizint, ar ją audė tinginys darbininkas, ar stropus. Vertybė pareina nuo bendrųjų visuomenės santykių, o ne nuo atskiro išdirbėjo ypatybių.

Dabar nesunku yra suprasti, kodėl nnostabus stambiosios pramonijos, o ypač mašinų, išdirbimo išsiplėtojimas, vietoje poilsio ir gerovės visiems, atnešė nuolatos besididinantį skurdą, nuvargimą ir snykimą plačiausioms žmonių minioms.

Visuomenėje, kurioje viešpatuoja bendra išdirbimo priemonių nuosavybė, ir viskas dirbama tikrai savo (visuomenės narių) suvartojimui, vadinasi *komunistų* arba, kaip šiandien sako, socialistų visuomenėje, kiekvienas išdirbimo priemonių pagerinimas eina tiesiog visuomenės naudai; kiekvienam visuomenės nariui rūpi, kad tie pagerinimai būtų suvartota visame išdirbime (o ne vieno tikrai

išradėjo arba saviuinko dirbtuvėje, kaip dabar), nes jie ir jam yra naudingi: išdirbimo pagerinimai suteikia daugiaus gyvenimo ir pasilinksminimo priemonių arba palengvina darbo našumą, kurią turi pakelti kiekvienas asmuo, kad aprūpintus visuomenės (t. y. josios narių) reikalus.

Kas kita prekių išdirbimo visuomenėje. Išdirbimo priemonės čia yra privatiška nuosavybė. Kas turi geresnius dirbamuosius įrankius, tas į tą pat laiką, tokiu pat įjėgu įtempimu ir šiaip jau tokiomis pat sąlygomis, pagamins daugiau turtų negu jo konkurentai, valdantieji blogesnius dirbamuosius įrankius. Kol viešpatuoja smulkusis išdirbimas, tatau maža tereiškia. Kaip ten nebūtu, svarbu ūkiuinkui arba amatuinkui turėti geri padarai ir medžiaga, tačiau dar svarbesnės yra jojo *asmens ypatybės*, jo stropumas, išsilavinimas, prityrimas ir apskrumas. O padarai yra pigu pasigaminti, medžiagos išdirbimui vartojama nedaug. Jei kiek iš to atžvilgio vienas išdirbėjas pralenkia antrą, tai pareina vėl paprastai tikrai nuo jo *asmens ypatybių*: sumanumo, akyumo, mokėjimo pastebėti tai, ką kitas pražiopso. Tarpe išdirbimo sąlygų, kuriomis naudojasi kiekvienas žmogus, čia beveik nėra žymesnio skirtumo, kai tarpe prigimtųjų tų žmonių gabumų; taigi, jisai yra gan siaurai apribotas ir išnyksta drauge su asmenimis, kurie jį (tą skirtumą) padarė.

Kitai dalykai virsta arsiradus stambiamjam išdirbimui pramonijoje ir žemės ūkyje. Darbininko *asmens ypatybės* stambiamjame išdirbime tolyn vis labiau nustoja reikšmės; dėlto vis svarbesnę įgyja *išdirbimo priemonių* kokybė (gerumas ar blogumas). Šios gi tolyn tampa skaitlingesnės ir brangesnės. Tikrai tas, kuriam priklauso didokas turtas, dabar teistengia išitaisyti stambiojo išdirbimo įrankius. Socialistiškoje visuomenėje eitu visi stambiojo išdirbimo pragumai kiekvieno žmogaus naudai. Viešpatuojant gi privatiškajai išdirbimo priemonių nuosavybei, jie palieka privilegija (kitiems neprieinamą gėrybę) nedangelio turtingųjų, kurie vieni teistengia įgyti ir sunaudoti stambiojo išdirbimo priemones. Šios virsta nedidelės saujos žmonių — kapitalistų ir dvarininkų — monopolium.

Juo labiaus plėtojasi stambioji pramonija, o mokslo išradimai pakeičia senuosius išdirbimo būdus, — juo žymesnis darosi skirtumas tarpe stambiosios ir smulkiosios pramonijos darbo išnašume. Išvyravus stambiamjam išdirbimui, jo darbo sąlygos tampa įstatymu išdirbinių apvertinimui, t. y. išdirbinių vertybė apskaitoma sulyg to darbo laiko, kuris jų pagaminimui reikalingas stambiamjame išdirbime. Todėl, neveizint to, kad smulkiojoje pramonijoje darbo išnašumas menkai teauga, įvairiausių išdirbinių vertybė nuolatos vis smunka žemyn ir žemyn (kadangi sparčiai auga darbo išnašumas stambiojoje pramonijoje. Juo išnašesnis darbas, t. y. juo mažiau laiko reikia kokio—nors produkto pagaminimui, juo šis turi mažesnę vertę). Smulkiosios pramonijos darbininkas tolyn padaro vis menkesnę vertybę, tiek pat laiko dirbdamas. Prieina ligi to, kad jisai į dieną laiko tepadaro tiek, kiek toks pat stambiosios pramonijos darbininkas į valandą laiko arba dar greičiaus.

Kad galėtų lenktiniuoti su stambiuoju išdirbimu, jisai priverstas yra vis labiau ir labiau ilginti savo darbo dieną. Jis dirba 14, 16, 18 val. į dieną ir ilgiau, iki visai nusikamuoja. Jis įtempia visas savo įjegas, skubinas kiek galėdamas, dirba be paliovos, be poilsio, net ir šventėmis.

(T. B.)

O. Birmantaitė.

P I N I G A I.

Kultūriškai—istoriškasis piešinys.

(Tąsa)

Augščiausias minėjau, kad Rymo pinigai ir kitų valstijų kaip kada taip kainoj nupuldavo, kad net prisieidavo įvesti visai naują būdą liejimo. Tas atsitikdavo dėlto, kad pritrūkus brangaus metalo (aukso ar sidabro) pradėdavo maišyti arba pridėti, liejant naujus pinigus, daug pigesnio metalo. Taip Prūsų karalius Fridrikis Didysis laike karo su kaimynais, pritrūkus pinigų, t.y. aukso ir sidabro, kad papildyti savo kasą, jis prisakė lieti «Taler'us» beveik tik iš švino ir vario. Tokių pinigų kaina greitai nupuolė ir užbaigus karą (1763m.) prispirtas buvo vėlei juos visus išimti iš apyvartos ir lieti naujus. Naujai įvesti Fridriko Didžiojo pinigai idomūs ir tuom, kad Prūsų pinigai uetitų į kitas valstijas, o pasiliktų tik savo krašte. Tokiu būdu įvedė jis savo valstijoj pagal seną matavimo būdą, t.y. iš svoro sidabro liejo 14 taler'ų po 24 «grašius» («Groschen»). Grašis — 12 pfeningų, kuom skyrėsi nuo visos valstijos taler'ų («Reichstaler»), kuriuos 1559 metais Karolius V-sis ir jo brolis Ferdinandas stengėsi įvesti*) dėl visos Germanų valstijos, t.y. dėl Austrijos ir kitų vokiškų valstijų.

Kaslink formos ir paviršutinės išveizdos galima pasakyti, kad patogiausias ir geriausias būdas lieti nedideliais apvaliais skrytuliiais, kaip tai daroma dabar. Geriausiai dėlto, kad: 1) lengva pažinti padirbtus, netikrus [«falsch»], 2) kad negalima būtų apipjaustyti šonus, ant kantų išlieja papuošimą, arba išpaudžia raižes, 3) lengva pažinti ant kiek pinigą susitrynė, už ką atsako valstija ir 4) forma tankiausiai imama apskrita, pripluokšta, bet nevisai maža, ir nedidelė, kad greičiausiai pažinti ir atskirti būtų galima vienas nuo kito. Nepatogus buvo pinigai liejami paveiksle augščiausias minėtą žiedų arba kirvukų, arba liejami nuo XII metš. Vokietijoj t.v. «hdubusieji pfeningai» [«hohlpfennige»] paveiksle bliudukų. Vardas, paveikslas prigulėjo nuo laiko ir kas liejo. Taip Rymo pinigai III ir II metš. prieš Kristų tačiausiai turi moteries galvą, raitus priešai vienas kitą brolius Dioskurus taip pat kareivio galvą. Imperijos laikų ant auksinių ir sidabrinių pinigų tačiausiai atspausta Rymo «cesarių» [karalių] paveikslai. Tokių pinigų daug randama Vokietijoj, Šveicarijoj, Francūzijoj, kur kariavo rymoniai su šiaurinėms tautomis. Retkarčiais pasitaiko rasti ir Rusijoj [Dniepro upėj]. Viduramžės laikuose paviršutinė pinigų išveizda labai mainėsi. Ant viduramžės pinigų galima rasti: tai kareivio galva, tai liutas, tai erelis, šlapis, dobilo lapeliai, vie nuolis, o tačiausiai kryžius, nuo ko ir Austrijos sidabrinis tų laikų pinigą «kreuzer» ir vardą gavo. Ant Šveicarijos pinigų kryžius ikišiol užsiliko.

Gana idomu, kaip gavo vardą Amerikos Jungt. Valstijų «dolaris». Pabaigoje XV metš., kuomet sidabro pinigai labai žemai kainoj nupuolė, vis dėlto, kad daug buvo primaišyta į sidabrą pigesnio metalo, Bohemijoj tapo atrastos naujos sidabro rudos kasyklos, t.v. *Joachimstaler*. Atmetę nuo vardo vietos pirmą dalį vardo [Joachims] užvardino naujai liejamą pinigą antra dalimi «Taler». Taip «taler» greitai išsiplatino po visą Europą ir pasiekė net Ameriką. Ten pagal anglų tarmę naujai liejamą pinigą ir užvardino «dollar» [dollar = 1 rub. 89½ kap. = 5 frankai].

Iš kitų pinigų kaip auksiniai «flori'as», kurių liejo Florencijos mieste [Valakijoj nuo to ir vardą gavo], toliaus «dukat'as» liejo kai kurie Vokietijos hercogai, buvo labai išsiplatinę.

Iš kitų pinigų, kaip tai «Jurgio taler'as» [Georgstaler], kurių liejo Vengrijoj kryžeiškiųjų karių laikuose buvo laikomas už stebuklingą [«talismaną»], apginantį nuo priešo kulipkų.

*) «Kolner Mark» [233 gr.].

Marijos-Theresijos [Austrijos karalienės] taleras užsilaike iki šiai dienai tarp šiaurinės Afrikos ir prišakinės Azijos tautų. Ir dabar tenykščiai pirkliai vartoja jį, kaip kasdieninį pinigą.

Vietos, kur buvo laikomi pinigai senovės laikuose tankiausiai buvo dievų bei deivių šventyklos, kaip labiausia sergiamos. Viduramžėj ir dabar stato tam-tyčiomis gerai apsergėtus rūmus, kur iš tyro arba jau sulieto gatavo aukso lieja naujus pinigus su tam tyčioms pritaisytais mašinoms.

* * *

Viduramžės pinigai. Kaip žinoma iš istorijos, viduramžės pradžioj Europos kultūra visoje savo šakose daugiaus nupuolė, negu nužengė pirmyn. Tą patį galima pasakyti ir apie pinigus. Auksiniai pinigai retai tebuvo sutinkami. Kiekvienas valdovas, šiek tiek didesnis grovas, hercogas, kurfiurstas, abatas ar vyskupas įgijo nupuolusios Rymo-Vokiečių imperijos teisę lieti savystoviai pinigus. Vienok didžiama priėmė Karoliaus Did. [768-814 po Kr.] liejimo būdą, t.y. iš 1 svoro sidabro liejo 20 pinigų, «solidus» vadinamų. «Solidus» turi 12 «denarių». Anglai po šiai dievai pasiliko teisingais šiai sistemai. Svaras ir yra anglų «Libra sterling» [«svaras sterlingų» = apie 10 rublių].

Auksinių pinigų skaitlius viduramžėj labai sumažėjo, dėlto nieko kito negalėdami atrasti ir čionai pradėjo daugiaus dėti pigesnio metalo, dėlko tuoj kainoj nupuolė. Tik atradus ant Reino upės auksą, — pinigynai [«Munzstate»] galėjo vėlei pagerinti naujus auksinius pinigus, pridėdami daugiau aukso.

Toliau viduramžės pinigai ėjo vis blogyn; kilo da didesnis painumas, o vertė dėl augščiausias minėtų priežasčių vis puolė ir puolė. Tuosyk Kolumbas 1492 metais atranda Ameriką. Prasideda naujų amžių istorija.

* * *

Naujųjų amžių pinigai. Pradžioj naujųjų amžių, t.y. po atradimui Amerikos sidabro pinigų kaina vaizboje sumažėjo iki šeštos dalies [1/6]. Didžiama stambųjų sidabrinių pinigų užima vietą smulkiųjų. Šilingas arba «solidus» Francūzijoj įgyja naują vardą, t.v. «sou» ir nedaugiau buvo vertas kaip 5 centimus [apie 2 kap.]. Toks baisus tarpe pinigų persivertimas [revoliucija] atsitiko tik pasidėkavojant įvežimui į Europą neišpasakytai daugybei sidabro iš naujai atidengtoms Amerikos.

Kiek daug sidabro rūdos atrado Amerikoj ir iš ten gabeno Europon, jau galima spręsti iš to, kad tik vienos «Patosi» kasyklos per 250 metų davė 1.100 milijonų «piastrų» arba dolerių, t.y. ant Rusijos pinigų apie 2.070 milijonų rublių. Daugiausia ispanai gabeno iš vidurinės Amerikos arba Meksikos. Naujai nuleti Ispanijos «piastrai» pasklydo po visą Europą: sidabro pinigai lengvai plaukė iš Ispanijos į tas šalis, kur augščiausiai stovėjo naujai įkurta pramonė. Nors daug pinigų perplaukė per ispanų raudas, bet jie neturėdami savosios pramonės ir geros valdžios mažai ką pasinaudojo.

Ir naujuose amžiuose piniginis painumas ne tik tarp atskirų valstijų, bet ir toj pačioj valstijoj tankiai ištikdavo, kol pradžioj Didžiosios Francūzų Revoliucijos [1796m po Kr.] tapo neįvestas metriškasis matavimo būdas [metriška, dešimtinė sistema]. Kaip visose matavimo šakose tapo įvestas dešimtinis dalinimo būdas, taip ir dėl pinigų — vienata («edinica») frankas padalinta į 100 daliu arba centimų. Vietoj «Louisdor'ų» [taip vadinosi karaliaus Liudviko auksiniai pinigai] pradėta Napoleono laike lieti t.v. «Napoleonsdor'us» t.y. Napoleono.

Ačiu Napoleoniui ir jo užkariavimams kaimyniškųjų valstijų frankai, kaip naujai atsiradę pinigai, iš Francūzijos pirmiausia buvo įvesti Italijoj, vėliaus kiek dabartinėj Belgijoj, Šveicarijoj, Ispanijoj, Serbijoj ir Bulgarijoj. Austrija, Germanija, Rusija ir Jgt. Valst. Amerikos taip pat įvedė dešimtinį dėl pinigų m tavi-

mo būda, bet su savo ypatinga vienata. Tik viena Anglija, kaip jau minėjau, su visoms savo kolonijomis pasiliko prie senosios 12-kinės sistemos.

XIX to metš pusėj, Kalifornijoje (pussalis vakarinėj Amerikoje) ir Australijoje tapo atidengta visai naujos auksu turtingos vietos. Pasirodžius ant rinkos t.y. bankose netikėtai daugybei aukso bei sidabro pinigų, ypač Francūzijos 5-frankai labai pakilo kainoj ir plaukte plaukė į Germaniją ir Indiją. Pinigų kaina it drugio krečiama labai pradėjo svyruoti. Arbitrageur'ai vieną dieną už dirbdavo arba pradirdavo milžiniškas sumas. Kad išvengti panašių negeidžiamų apsirėškimų ateityj, užsiimantieji pinigiskais klausimais pradėjo galvoti, kaip išvengti panašių atsitikimų, ir sumanė sutverti visavietinę sistemą («Weltmuunsystem»). 1867-ais metais, laike Paryžiaus visavietinės parodos paduotas sumanymas sutiko Anglijos atstovų pasipriešinimą. Pastarieji reikalavo, kad būtų priimtas naujai tveriamos piniginės sistemos už vienatą ne francūzų frankas su dešimtaine matavimo sistema, daug parankesne, bet anglų painia 12-kiue.

Vienok jau 1865 metais tarp Francūzijos, Belgijos, Italijos ir Šveicarijos susitvėrė «Lotyniškasis piniginis susivienijimas» («Lateinische Muenzunion»). Susivienijimas už vienatą priėmė franką. Pinigai («valiuta») gal būt vartojami sidabriniai ir auksiniai. Liejant naujus kiekviena valstija, įstojusi į susivienijimą gali lieti sidabrinų tik žinomą skaitlių. Sidabriniai ir auksiniai pinigai į stojusiose į susivienijimą valstijose priimami be jokių painumų. Dėl naminių reikalų kiekvienoj valstijoj apart aukso ir sidabro liejami variniai ir kitoki, kuriuos kitoj valstijoj jau skaito už neprievėrtius imti.

(T.B.)

Internacionalizmas ir tautų tendencijos.

TAIP tankiai, ypač pas socialistus minima jų raštuose, jų agitatyviškose prakalbose, jų moksliskose teorijose žodis internacionalizmas — internacionalizmas (tarptautinė — tarptautystė). Socializmo prasmė beveik stangiai surišta su tarptautystės prasme. Kalbama apie tarptautinį socializmą, tarptautinę darbininkų partiją, tarptautinį klerikalizmą, tarptautinį kapitalizmą etc. Tečiaus nevisuomet tokie išsireiškimai yra tikrai suprantami visiems ir kai-kada net daro tūlą supratimo sumaišymą, iš ko pasinaudoja buržuazijinės sriovės dėl sudiskreditavimo socialistiško judėjimo. Tie socializmo idėjos priešai, remdamiesi socialistų pripažinimu tarptautystės, labai tankiai meta ant socialistų apkaltinimą, būk jie atmeta savo tautystės klausimus, stengiasi su lieti visas tautas į vieną mišinį ir to dėlei kovoja prieš savo tautos tėvynainius, ginančius savo tautystę nuo žuvimo.

Toks apsirėškimas jau nesykį buvo matomas ir tarpe mūsų lietuvių. Ypač prieš nelabai seniai gana ilgai besiginčyta per «Lietuvą». Drg. St. Miliauskas, matomai klaidingai suprastamas tarptautystės prasmę, nors pats būdamas socialistu, metė apkaltinimą ant socialistų, kad tie pripažindami internacionalizmą, liekasi savos tautystės naikintojais. Bandyta aiškinti ir šiaip ir taip, tečiaus prasmę internacionalizmo nepastatyta tikroj šviesoj ir klausimą supainuojime palikta neišrištu, ypač kad «Lietuva» pasistengė giučą užbaigti tautystės tašku.

Iš kitos pusės tečiaus nekartą atsitinka, kad socializmo šalininkai savo polemiskam užsidegime pasm-erkia tautystę, būtent kaipo kliūtį, stovinę ant tarptautinės idėjos — socializmo — besiplėtojimo kelio. Ir nesykį tvirtinama, kad tautystė yra tik skraistele pridengimui reakcinių tendencijų bei priemone sudrumsti proletarijato klesinį susipratimą. Vienas iš vokiečių socialistų

1892 metais, savo prakalboje pasakęs: «Mums socialistams pasaulyje yra tik dvi tauti: tauta viešpataujančios ir turtuolių klesos, ir tauta proletarų, t.y. darbininkų klesos. Viso pasaulio darbininkai — yra viena tauta, kuri kovoja prieš kitą tautą — viso pasaulio kapitalistus».

Juo platesnes ribas žmonijos gyvenimo apimsime, juo geriau išsiaiškisime santykius tarpe žmonijos dalių, juo aiškiau pastebim, kad minėtasai tvirtinimas yra sumaišyta teisybė su klaidingumu. Tas yra tiesa, kad kapitalizmo išsivystymas išdirba tūlas bendras vienuodas ypatybes ir reikalus lygiai pas viešpataujančias, kaip ir pas pavergtasias klesas visose pasaulio šalyse, kur tik išsiplėtojo kapitalistiški išdirbimo būdai. Bet iš to tik, kad įvairių tautų viešpataujančiųjų bei pavergtųjų klesų tarpe yra tuluose išvigliuose bendrumas, dar neišėina kad tas beudrumas būtų visame kame. Abelnai pavergtųjų (taipgi ir kitų klesų) siekliai arba tendencijos gali būti visur vienodi, bet kiekvienoj šalyj tie siekliai stovi ant skirtingo laipsnio išsivystymo ir skirtingose ekonominėse, drauginėse ir politiskose sąlygose; pagalios priemonės, leidžiančios ap rūpinti reikalavimus, tuluose gyvenimo klostuose dėlei būtinybės yra visai skirtingos. Tas atsineša ypatingai linkui reikalų, atsirandančių iš priklausomybės kiekvienos visuomeninės klesos, taigi ir proletarijato.

Sakyti, kad proletarijatas yra betautinis, reiškia parodyti savo nežinią, kas yra tautystė ir kas yra proletarijatas.

Kas tai tautystė? Tai priklausomybė tūlai žmonijos grupai, turinčiai vienodus, maž-daug bendrus savo reikalavimus, — tautai. Ką reiškia tauta? Ablamiausioj prasmėj yra tai sąjunga žmonių, turinčiųjų — nežiūrint į klesinį susivairiavimą — bendras ypatybes, leidžiančias jiems sugyventi ir bendrai veikti.

Svarbiausių ypatybių, kurios tūlai žmonių grupai duoda vadinčios tauta, yra keletas, ypatingai: bendra istoriška jų praeitis, bendras valstybinis surėdymas, žemė ir kalba. Tečiaus nė viena iš tų ypatybių, skirtai imaut, pati per save žmonių grupos tauta nedaro, bei taipgi stoka katros-nors iš tų ypatybių negal spręsti, jog be tokios ypatybės minima žmonių grupa negal tauta vadinties. Yra atsitikimai, kad bendra praeitis yra tik atminčia, neturinčia jokios reališkios reikšmės dabarčiai. Bendras valstybinis surėdymas paprastai yra tankiausiai tik jungu, kurį tautos bandė ir bando nuo savo sprando numesti. Šianbien taipgi ir kalbos vienodumas anglų su amerikonais nedaro viena tauta, o tuotarpu kalbos įvairumas nekludo belgams ir šveicarams būti viena tauta. Lyginai ir žemė (vieta gyvenimo) nesuteikia tautai vardo. Męs lietuviai teritorijališkai išblaškyti (dalis prūsų valstybėj, dalis rusų valstybėj, dalis Amerikos valstybėj), bet visos tos dalis, nors po visą pasaulį būtų išblaškytos, daro vieną lietuvių tautą, turinčią vienodą bendrą istorišką savo praeitį. Abelnai galima sakyti, kad juo daugiau duotoji žmonių grupi turi bendrų ypatybių, juo ryšiai, rišanti tuos žmones krūvon, stipresni, juo jų bendros ypatybės atspirtingesnės išlaukinėms įtekmėms.

Pabriežtina tas, kad klesinis susivairiavimas arba, kitais žodžiais sakant, duotos žmonių grupos susiskaldymas į skirtingų reikalų klesas nenaikina prasmės apie tautą. Atžagariai, tas susiskaldymas į klesas, iššaukiant klesinę kovą, tveria politiskąjį gyvenimą, kovą už valdymą, tampa faktorium, budinaučiu tautiskąjį gyvenimą ir praturtinančiu tautą, turinčią sukomplikuotą drauginę struktūrą.

Nors paminėjome tuos faktorius, kurie susideda dėl sutvėrimo tautos, tečiaus per tat dar neišreiškėme pilnai prasmės apie tautą ir tautystę, nes neina čia apie formaliską tų faktorių susatymą, bet tik apie jų veikmės rezultatus, kas ir daro tikrą įturą prasmės apie tautą. Tuo rezultatu yra tūlas dvasios individuališkumas arba vienodumas, kas yra kiekvienos tautos savybe, skiriančia vieną tautą nuo kitos. Tas individuališkumas yra svarbiausiu tautos

igijimu, ir visai yra natūrališku dalyku, kad kiekviena tauta taji savo igijimą gina nuo užsikėsinių. Kaip pavieniam žmogui yra didžiausiu protišku igijimu ne tas, ką jis ant atminties mechaniškai išmoko mokykloj, bet tas, ką savo sunkiu dvasišku triūsu igijo, kuo savo protą maitina ir savo patyrimais išbandė, taip lygiai tautai didžiausią vertybę turi tas, ką tauta pati sau susitvėrė ir sudėjo į visos žmonijos išdą, arba gi, ką liuosnoriai priėmė nuo kitų tautų ir prisieavinus pritaikė prie savo gyvenimo. Suprantama, kad sykiu su žmonijos kultūrų išsivystymu dila tautybių skirtumai, tautos kassyk labiau susiartina, besidalydamos savo kulūriškais igijimais, kurie ilgainiu liekasi bendra tautų nuosavybe. Tasai procesas normališkos sąlygose nedaro jokių kliūčių ir veda prie būdavoimo visasvietinės civilizacijos. Bet visai bus kas kitas, jeigu vienos tautos jungas spaudžia kitą ir varžo pavergtosios tautos išsivystymą, spaudžiant jį į primetus rėmus. Tokiame atvėjyje net tas, kas kitose sąlygose galėtų būti labdarybe, su pasibjaurėjimu ir nenoru priimama. Taigi svetimos tautos viešpatavimas ant pavergtosios gimdo šios pastarosios natūrališką atsipriešinimą ir verčia prie atmetimo visko varu brukamo, kad ginti savo tautiškojo gyvenimo ypatybes ir nuosavybes ir net ir tokias, kurios visai nėra vertos ginti.

Tą, ką čia sucharakterizavome kaipo įturą tautiškojo gyvenimo, turi tautiškosios kultūros vardą. Ta kultūra yra pasekme ir būdu žmonių dvasiško gyvenimo, yra tautos nuosavybe. Žodžiu, ne tauta kultūrai, bet kultūra tautai priklauso. Tai yra faktiško dalykų stovio patvirtinimas ir sykiu nurodymas kaip turi būti.

Tokias tai atsinešimas proletarijato linkui tautystės klausimo. Proletariatui nerūpi urėdai, nė žemiška nuosavybė, nė vaizbos ar pramonijos interesai, nė klijentelė, nėgi kiti laikiniai dalykai, kurie viešpataujančių klėsų jausmuose lošia didelę rolę; nerūpi taipgi nuosavos kultūros iškėlimas lėšomis kitos tautos, nė kultūriškai tautiški igijimai bei išplėtojimas «tautiškos nuosavybės», kas yra buržuazijinio šovinizmo obalsiu, bet proletariatui rūpi svarbiausiai tas, kad pakelti visų tautų kultūrą ir padaryti ją prieinama visiems, nes nuo to priguli žmonijos geresnė ateitis.

Dėl užtikrinimo laisvo išsivystymo, tautai būtinai reikalingos atsakančios politiškos sąlygos, kurių nepripažįsta šiandieninės valstybės. Todėl tai ir matome įvairiose šalise darbininkų partijas, kovojančias už demokratizaciją valstybės ir už davimą valstybei tokios formos, kuri leistų suharmonizuoti tautiškas tendencijas su ekonominiiais reikalavimais ir politiškuoju išsivystymu.

Taigi darbinikiškai partijai tautiškoji valstybė nėra ir negali būti idealu, nes darbinikiškos partijos priešakyje stovi visur augštesnis idealas — valstybė, apimanti įvairias tautas ir užtikrinanti joms (tautom) pilnoj žodžio prasmėj lygias teises ir bendrą santaikų sugyvenimą ir liuosą naudojimąsi sava ir kitų kultūra, kaip ir pilną laisvę išvystyti nuosavąją kultūrą ne vien savo naudai, bet naudai visų kitų tautų. Tečiaus ne visur ir ne visada yra atsakančios pagrindos tos rūšies siekiams, dėlei ko kai—kur darbininkų klesa, esant tūloms sąlygoms ir reikalaujant to būtinybei, turi stengties visupirmu tverti tautiškąją valstybę, neturėdama kitokių būdų, kad apginti savo tautiškuosius reikalus.

Bet per tai dar nereikia suprasti, jog tokiame atvėjyje darbinikiška klesa privalo eiti išvien su buržuazine klesa, ne, ji turi savo idealus ir tautiškus siekius, kurie daugelyje atžvilgių yra nesutaikomi su buržuazijiniais, ir savo skirtingais keliais ji eina prie surealizavimo tų siekių. Neužginčijama, kad tūlose sąlygose ir momentuose buržuazijos a-piracijos gali susitelkti kruvon su proletarijato, bet tas retai atsitinka ir būna tik laikiniu trumpu atsitikimu.

(T.B.)

Reikalavimas lygiu teisiu del moteru.

Rodos prasikaltimas būtų mėtyt veltui žodžius, kad moteris turi turėti lygias teises su vyrais, kaip politiškame, taip draugijiniame gyvenime. Vienok didžiama visuomenės ir pagalios nekuri mažai apsipaziņę su socializmo mokslu socialistai, nemato reikalingumo sulyginimo teisių moteries su vyro. Suprantamas dalykas, kad už tokį nesupratimą negalima nė visuomenę, nė tuos socialistus kaltinti, nes tai ne jų kaltė, kad jiems nebuvo duota progą susipažinti su tuo judėjimu. Bet tas judėjimas—reikalavimas moterų teisių sulyginimo su vyrų tuom tarpu yra taip išsiplatinęs ir galingas, kad su jimi turi rokuoties tokios galingos viešpatystės parlamentas, kaip Anglijos ir kitų mažesnių viešpatysčių pav. Danijos ir nekurių Jungt. Valst. valstijų įstatymdavystės įstaigos pav. New York'o, So. Dakotos, Massachussetts ir kt. gyvenime kasdiene vis aiškiau ir aiškiau apsiereiškia tas klausimas, taip kad ir mes privalome daugiau atydos į tai atkreipti, idant pažinti to judėjimo priežastis ir patį judėjimą.

Priežastimis judėjimo gali būti ir šiekios: a) reikalavimas lygių teisių vardan teisybės, kad moteris yra taipgi žmogumi todėl ir turi turėti lygias teises, kokias turi vyrai; b) reikalavimas lygių teisių pasiremiant ant turto, jog moteris gali turėti turtą kaip vyras; c) reikalavimas lygių teisių su vyrais pasiremiant ant to, kad moteris gali save išlavinti protiškai lygiai su vyru. Bet tos priežastis to galingojo judėjimo jau yra atgyvenę savo laiką ir dabar pasiremiant ant tų motyvų tik buržuazijos moteris reikalauja sau lygių teisių su vyrais. Atgyvenę savo laiką todėl, kad tuom tarpu randasi daug didesnė priežastis, kuri nesulaikomai varo pirmyn tą judėjimą, o tai — didžios radikališkos permainos industrijoje. Permainos industrijoje sykiu perkeitė ir moteries gyvenimą ir jos užsiēmimą kaip namuose, taip dirbtuvėje. Šioj gadynėje moteris jau yra svarbiu faktorium industrijoje ant visos žemės kamuollo. Ir moteris lošia nemažesnę rolę sutvėrime pasaulės turto, kaip vyras, per tai reikalavimas «lygios teisės moterims su vyrais», kuris tuom tarpu yra jau dideliu judėjimu yra *neišvengtinu*, nes gyvenimas pats prie to privedė.

Politiškasis ir industrijinis gyvenimai šiandien yra taip surišti, kad jie visai skirtingai negali egzistuoti, nes viens antrą palaiko, kaip tai: politiškame gyvenime veikia «žmonių» (suprask: išnaudotojų) noras, sulyg kurio yra reguliuojama gyvenimas, nes mūsų įstatymdavystės įstaigos ir teismiškieji tribunolai diktuoja, ar darbininkams valia streikuoti ar ne, ar kapitalistas gali naudoties kudikių darbu, ar ne ir tt. Visi tie žemi įstatymai yra padaromi įstatymdavystėse, į kurias atstovus išrenka vyrai su pagalba balsavimo korčiukės. Taigi vyrams nors yra duota tą teisę, kad jie su pagalba popiergalio naudojant ji sąžiniškai gali nutarti, ar gyvenimo sąlygos industrijinėje srityje turi būt geros, ar blogos linkui jų. Bet moteris neturi tos teisės, kuom ji galėtų apsiginti prieš žiaurias sąlygas industrijiniam gyvenime.

Iš to aišku taipgi, kad reikalavimas lygių teisių moterims nėra vien tik abstraktišku reikalavimu teisybės, bet praktišku reikalavimu dėl savęs apsiginimo ant industrijos lauko, kur ji dirba. Reikalavimas lygių teisių pagalios yra daugiau negu praktišku reikalavimu dėl savęs apigginimo, bet jis yra taipgi reikalingas ir dėl igijimo pagerinimo sąlygų dirbtuvėse, sutrumpinimo darbo dienos, padauginimo algos ir t.p. Bet dabar moteris yra negalinčios sau gelbėti politiškame kovos lauke, nes neturi *ginklo* — *balsavimo teisės*.

Perkeitimas ekonomiškų sąlygų iš priežasties didžiųjų permainų industrijoje, tai ir yra tuomi svarbiu faktorium, kas moteris ir darbininkus abelnai priverčia reikalauti sulyginimo moterų teisių ir reikalauti čielą eilę tam tikrų reikalavimų pagerinimui gyveni-

mo sąlygų darbininkams abelnai. Šios gadynės gyvenimo sąlygos yra tos, kurios priverčia moterį dirbti naktimis ir begaliniai ilgai dienomis, už ką gauna užmokestį, iš kurio vos galima užlaikyti kūne gyvybę; kurios priverčia kūdikiams atsisakyti nuo savo žaislų ir eiti į dirbtuvę vergauti, neragavus mokykloje šviesos spindulio; ir dar daug kitų, nesuskaitomų blogumų, nešančių nelaimę ir vargus darbininkams, suteikia šios gadynės *surėdymas* politiškojo bei industrijinio gyvenimo. Bet podraug tos pačios sąlygos priverčia moterį atbusti ir ranka-rankoje su vyru-darbininku reikalauti pagerinimo savo būvio, idant prisirengti dėl abelno perkeitimo dabartinių žiaurių, neteisingų gyvenimo sąlygų t.y. — Socijališkos Revoliucijos.

Trumpai pasakius — moterų reikalavimas lygių teisių, tai yra dalis mūsų, socialistų judėjimo, kuris pilnai apdengia moterų reikalavimus.

L.F. d' M.K.

SAJUNGOS REIKALAI.

L.S.S. Centro Sekretoriaus Pranešimai.

214) Dėl C.K-tų konferencijos L. Grikštas, REK-to Pirmininkas, prisiuntė a) Patėmėjimus ant Adm., b) Patarimus linkui Adm. ir c) Patarimus linkui Redakcijos. Visi bus priduoti C. K-tų konferencijai.

215) K.Šeštokui iš Valparaiso, Ind. suteikta nurodymai linkui prigulėjimo S-je mokslievių.

216) Pranešus Administratoriui, kad nesulaukdamas C. Valdybos nurodymų linkui «Mot. ir Soc.» jau pradėjęs dirbti «electro plates», ant to tapo pasiūstas A-jai patarimas, kad nedirbti «electro plates», nes apie tai ką tik tarė P.K-tas. Ant to Ad-ja paaiškino, kad dėlei tūlų techniškių priežasčių negali ilgiau laukti, per tai ir darbas varomas pirmyn. Šis pranešimas pasiūstas P.K-tui.

217) V. Rajono sekr. drg. J. Grudziński praneša, kad iš V. Rajone V. K-te atstovauja šie drangai: J. M. Jasiulevičius (Minersville, Pa.), L. Kupčinskis ir A. Staniškis (abu iš Shenandoah, Pa.). Apie tai pranešta taipgi V. K-to Sekr.

218) p. J. O. Širvydas prisiuntė notą ant \$377 62, bet kadan gi tas dalykas linkui skolos tikrumo nėra aiškus, todėl ta nota lieka neišpildyta ir atidėta iki C.K-tų konferencijai.

219) Iš priežasties drg. A. Baranaucko atsilaukymo Brad-dock, Pa. atsinaujino vietinė iš 10 narių LSS. kuopa.

220) «Kovos» Adm. pranešta, kad ji neturi elgtis savarankiškai, jei ji reikalauja kokio-nors patarimo.

221) STK.K-jai pranešta, kad ji turi priduoti C.K.P.K-jai knygas, turtų surašą ir bilas.

222) LSDP. C.K. Igaliotiniui A. Baranauckui sugrąžinta LS DP. C.K-to paliudijimas linkui pinigų priėmimo dėl LSDP.

223) P.K-tui pasiūsta kopija V.K-to krivulės N 3 08m.

224) STK.K-jos pareikalauta idant pridotų, pas ją besiraudančius dokumentus linkui menamo Bagočiaus prasikaltimo.

225) 43 kp. prisiuntė dėl C.K-tų konferencijos įnešimą, idant būtų atidarytas organas dėl apkalbėjimo reikalingumo pašelpinio skyriaus.

N.Y. City 21, VII, 10. LSS. Centro sekr. Aug. Purvis

Pildančiojo Komiteto Tarimas N 50.

Gerbiamas Drauge:— Ant*) Jūsų užklauso nuo 20 April 1910m., pranešu jog STK.K-ja aktyviškai beveik *negyvuoja*.

1) Jog drg. K.J. Valys ir Vl. Kairys nėra skaitomi Adminis-

*) Šis yra ataskaita ant C.S.-rius pareikalavimo. idant STK K-ja daug paaiškintumų ant P.K-to užklauso [zr. C.Sek. pran. 80, Kovos N18]. C.Sekr. A. Purvis.

tratoriaus J. Griniaus skaitomi už LSS. STK.K-jos narius, beto drg. Vl. Kairys vos 1 mėnuo laiko, kaip S-goje ir nėra V.K-to užtvirtinti.

2) Trečias narys J.P. Valadka apleido Philadelphia, Pa. 17d. Aril 1910m. ir ant toliaus negalės atlikti pareigų T.K.K-jos nario, todėl rezignuoja.

Tikiuosiu, jog viską sutvarkysite, nes ilgiau taip negali eiti. Tik eikite ramiu keliu, kad neiškiltų vaidai, kurių mes nemažai turime.

Su draugiškumu

So. Boston, Mass. 24 IV 10.

J.P. Valadka.

Imant į atydą:

a) «Kovos» Administratoriaus ir STK. K-jos užtylėjimą ant

b) J.P. Valadkos pranešimą, ir

c) Tūlus «Kovos» zecerų reikalavimus, linkui kurių būtų reikalinga ten ant vietos ši bei tą patirti, tad įnešu, kad P.K-tas pasiūstų vieną P.K-to narį patirti sekančius dalykus:

1) Ar S-gos Turtų Kontrolės K-ja atlieka priderančiai savo darbą

2) Gauti tikrus atsakymus ant P.K-to užklauso tarime N 12 (žr. «Kovos» N12).

3) Dėl kokios priežasties netalpina nominacijos pasekmes.

4) Detališkai patirti sąlygas zecerų «Kovos» spaustuvėje ir jų sątykius su Adm.

5) Ką Adm. yra veikęs linkui išskolektavimo skolų.

6) Atlikti bei patirti visus kitus dalykus, kuriuos P.K-to įgaliotinis ras reikalingu.

New York City. ?

P.K. Narys

M.M. Račiūtė,

Pilnai sutinku su drg. M. Račiūtės įnešimu ir nuo savęs pridedu sekančius dalykus, kurie reikia patirti:

7) Ar Administratorius veda atsakančiai reikalus administracijos ir ar juos supranta.

8) Ar raidės yra sunaudojamos reikalingai, ar nėra kaip kada perkamos bereikalingai.

9) Ar STK.K-ja yra išrinkta atsakauti.

10) Ar tikrai yra reikalingas pagelbininkas Admin.

East Pittsburg, Pa. 14, VI, 10.

B.K. Kondratavičius.

Pripažįstu nereikalingu siūsti P.K-to atstovą į A-ja, nes jis ten mažai ką galės patirti, o dar mažiau spręsti. Vietoj to, paduodu kad C.K-tų konferencija būtų laikoma Philadelphiaje, tasyk visi Komitetai galės spręsti.

Baltimore, Md. 20, VI, 10.**) P.K-to Narys P. Grinius.

Reiškia P.K-to didžiūmos nutarta siūsti P.K. atstovą į A-ja.

L.S.S. Centro Sekretorius Aug. Purvis.

N.Y. City, 21, VII, 10.

Atydai važiuojančių į L. S. S. Centr. Komitetų Konferenciją!

Šiuomi pranešu L. S. S. V. K to, P. K-to ir Lit. K to nariams, kad L. S. S. Cent. Komitetų konferencija prasidės July 30, 1910 m. 10 valandoj išryto ir tęsis per dvi dieni, July 30 ir 31.

Konferencija bus laikoma svetainėje «The Rand School of Social Science» po No. 1, 2 East 19th St. New York, N.Y. Atvykusieji draugai nakvynę gales gauti pas mane. Tie draugai, kurie atvyksta iš šiaurių New York - New Haven & Hartford Railroad gali išlipti ant «125 St.» stovies, o iš tę nepertoli, taip kad pėstiems galima ateiti, o jei nuvyksta į

**) Kaip matoma tai ši dalyką P.K-tas tarė jau euvirė mėnuo atgalios, bet tas tarimas n. buvo pasiūstas C.S. rini iš priežasties nežinojimo, kur ištikro įvyka C.K-tų k-ja ir tapo sulaukytas P.K-te, kol dalykas paaiškės. P.K-to Sekr. M.M. Račiūtė.

«Grand Central» stotį, tuomet reikia paimti požeminį trukį ir važiuoti «Bronx Express» iki «125 St.» stotei iš kur netoli eiti. Tie draugai, kurie atvyksta iš vakarų turi persikelti per upę ir eiti iki devintos avenės elevatoriui ir paėmus traukinį, kuris veža augštin (up town) miesto važiuoti iki «125 St.» stotei, iš kur netoli reikia eiti, o jei norima tiesiog į svetainę nuvykti tai persikelus per upę geriausiai yra pasiklausti konors, nes yra daugybė stočių, taip kad negalima duoti įstrukcijas. Tie, kurie atvyksta ant «Grand Central» stoties ir nori tiesiog į svetainę atvykti, turi paimti «Madison-Broadway» arba «Lexinton» Ave. karą ir važiuoti iki 19tai gatvei.

Draugai, kurie negalite pributi konferencijou praneškite priežastį.

LSS Centro Sekr. Aug. Purvis.

New York City, 21, VII, '10.

KLAUDŲ ATITAIŠYMAS.

P.K-to tar. 46, «Kovos» N28, apskaitliavime, kiek prekiuos «Mot. ir Soc.» pasakya: «electro plates \$139.00», o turi būt: «electro plates \$189.00».

N.Y. City, 21, VII, 10. LSS. Centro Sekr. A. Purvis.

A. VELYKIUTE.

DOVANOS.

Ona stovėjo prie Kazio Kolano studijos durų, abejonės apimta. Paskiaus atidarė jas ir įėjo į vidų. Jam sveikinant ją, ji matė neiškų nusistebėjimą ant jo veido ir jos sunkiai įgauta drąsa nyko

— Rašiai, kad atsilankysi su koku tai reikalu,—jis klausė jos mandagiai.

— Ne. Tas ne suvisai teisinga. Nežinau, ar galima tą pavadinti «reikalu».

Jos akys lyg maldavo pagelbos nuo jo,— tokios tamsiai mėlynos akys jos baltam, išblyškusiam veide.

— Tai gal aš galiu jums kame—nors padėt, arba patarnauti?— jis vėl klausė jos mandagiai,— Meldžiu prisėst, taip stovint neparauku kalbėti.

Ji palengvėle ėjo į kambarį, šluodama savo ilgais rubais puikius, brangius divonus. Kazys žiūrėjo į ją, lyg su nusistebėjimu iš jos nepaprasto, netikėto atsilankymo, lyg su pasigailėjimu iš jos nedrąsos. Ji jam išrodė taip nepanaši į viską, ką jis buvo matęs, o ypač šiantien. Ji buvo apsilvilkusi stonais aksominiais rubais, su didele plunksnuota kepure ir brangiais kailiais apsilvilkusi. Jis mąstė, (neturėdamas ką daugiau daryti). ką galėtų atrast tas, kuris įeity į jos vidurinį jausmą, jos mintįs, kurių ikišiol niekas nežinojo, nieks nesuprato.

Ona atsisėdo kampe prie degančios ugnies, žiurdama į augštyn lekiančią liepsvą.

— Aš atėjau neparatoje pasiuntinystėje,— ji kalbėjo palengvėli, lyg ir nedrąsiai.— Aš nežinau ką tamista apie mane manysi, kada viską papasakosiu. Bet aš stengsiuosi išaiškinti kiek galėdama, nes nenoriu, kad manytum apie mane

blogiau, negu yra. Ji apsistojo ir pažiūrėjo į jį. Jos akys tartum pagelbos jo prašė.

Kazys priėjo ir pasitraukęs kedę, atsisėdo arti jos. Ji jam išrodė kaip mažas kudikis, kuriam geriausia pagelba būtų, tai paėmus priglauti artyn prie savęs. Bet jis to nedarė ir vietoj to tik pasakė su nusišypsojimu:

— Tamista atmeni, kad mudu augova sykiu? Oaa, ar ne?

Ji linktelėjo galva ir pažiūrėjo į jį su tokiau išsigandimu, kad jis norėjo juoktis. Jos išgąstis jam išrodė suvis nereikalinga, kadangi nieko svarbaus tarp jų nebuvo.

— Aš džiaugiuosi, kad nepamiršai,— jis tęsė toliau. Męs turėdavom tokius puikius laikus tada. Ar atmeni? Aš budavau didelio laivo kapitonu, o tamista budavai mano pati, ponia kapitonienė. Arba tamistą pagaudavo žydas, o aš išgelbėdavau, ir man už tai atmokėdavau atiduodama pusę savo saldumynų, arba savo mažoms rankutėms apkabinusi myluodavai. Puikus laikai tada buvo. Ar atmeni?

— Aš nepamiršau...

— Juk tada męs buvom neperskiriamais draugais... Gaila, kad suaugę taip toli atsisiskyreme vienas nuo kito. Tamista budavai taip užimta visados, visokiais reikalais ir neprieinama, o aš vėl užsiėmiau teplioryste.

— Ne,— Ona pertraukė,— Aš nebudavau užimta. Tik tamista neturėdavau laiko atsiminti apie senus draugus...

Kazys pažiūrėjo į ją su nusistebėjimu.

— Matai,— ji skubiai tęsė toliau, nenorėdama sustoti. Pradėjus ji norėjo baigti iki galui.— Matai, aš atėjau dabar, kada jau galiu. Pirmiau negalėdavau... Rytoj mano vestuvės... Tamista man prisiuntiai gražias dovanas— bet manau, kad pamiršai kada vestuvės... Tamista turi didelę klaidą, manydamas, kad atmintis nors vienos dienos tų senovinių laikų išnyko. Ne... Tos dienos buvo linksmiausiomis dienomis mano visame gyvenime...

Jis nusistebėjo staiga. Kada ji vėl kalbėjo, jos balsas turėjo liudną, maldaujantį skambėjimą.— Tamista manysi, kad aš išmėtineju, skundžiuosi, jeigu sakysiu, kad aš neapkenčiu tos baisios, atšalusios draugijos, kurioje aš gyvenu, kuri mane baimina,— nes visi, rodos, nieko nepaiso, nesigaili... Supranti, ar ne?

Kazys sėdėjo nepakeldamas akių nuo žemės. Jis jautė, kad už valandėlės kitos, jis dasizinos ką—nors nepaprasto; kad jis gaus pažvelgt nors sykį į tą, ko nieks kitas nematė ir nesuprato— jos vėlę... Jis atsakė greitai, lyg bijodamas, kad tyluma vėl neapsuptų ją.

— Aš suprantu... Nesibaimink. Aš nemanysiu, kad tavo žodžiai yra skundas.

Ona atsiduso. Tiek buvo pasakya— tiek buvo suprasa. Ji suspaudė savo rankas stipriai ir pakėlė galvą augštyn. Sunkiausia užduotis buvo dar neatlikta.

— Aš negaliu teisingai sakyti, kad buvau laiminga, nors labai norėčiau, kokiais tai neapsakomais puikiais jausmais jausti save linksma ir laiminga! Kokiais neapsakomai pagailėtiniais jausmais, jausti save apgailėstaujama... Aš mėginu, tiek dang sykių, mėginu but linksma, laiminga...—bet

sutikau tik abejutiškumą, šaltumą ir nesupratimą iš visų pusių... Aš pradėjau baimintis tų visų žmonių! Aš troškau—o, kaip aš troškau vieno dalyko, kurį aš tikėjau gauti kada nors, bet niekad negavau... Aš meldžiau Dievo, nes maniau: jeigu būtų Dievas, jis mano maldą išgirs ir duos... Mano visas gyvenimas buvo tik viena malda, bet— turbūt Dievo nėra, nes mano meldimo nieks negirdėjo... Aš meldžiau tik vieno daikta— tik to vieno vyro meilės— bet, negavau... O, nemanyk, kad aš esu negera, niekai, pražudžius gėdą, kalbėdama tamistai apie tai!... Bet— rytoj mano vestuvės, todėl aš dabar jau galiu tamistai sakyti...

Staiga ji pakavojo savo veidą delnuose, ne dėlto, kad neparodyt ašarų, ne, ji jau seniai buvo užmiršus verkti... Bet dėlto, kad pakavoti užraudusį iš gėdos savo veidą.

Kazys pakėlė galvą ir žiūrėjo į ją. Jis jautėsi lyg apkvaišęs ir jautė tikrą pasigailėjimą, pasigailėjimą tai mažai žmogystei, sėdinčiai prieš jį. Paėmęs jos rankas jis atitraukė jas nuo jos veido ir laikė stipriai savo glėbije.

— Negera!... Netikus!— jis kalbėjo tyliai.— O, Ona, Ona! Kad aš galėčiau kame—nors tau atmokėt, pagelbėt. Aš jaučiu save kaltu, prisidėjusiu prie to viso nesmagumo. Aš turėjau tave suprast... Aš supratau...

Ant jo žodžių lyg džiaugsmas avšvietė jos išblyškusį veidą.

— Aš džiaugiuosi, kad nemanai mane bloga, negera esant.— Ji vėl sustojo lyg abejonės apimta.— Sakai, kad nori paglobėti? Ne todėl, kad tas būtų tamistos priderystė, ne. Neturi save kaltinti, neturi nieko kaltinti. Vienok yra vienas daiktas— ką galėtum padaryti— jeigu tamistos tas neapeis, nekenks... Tai yra tas, kodėl aš čia šiandien atėjau...

— Kas!— klausė Kazys.— Pasakyk. Žinai, kad aš dėl tavęs viską padarysiu.

Jos akys apleido jo veidą. Ji norėjo ištraukti savo rankas, bet jis jas laikė stipriai. Jos balsas, kada ji vėl kalbėjo, buvo labai tylus.

— Tamista žinai... Meno vestuvės rytoj... Aš neprašyčiau, jeigu taip nebutų. Aš mylėjau tave visą savo gyvenimą—bet tu to nematai... Nesupratai... Aš noriu vienos dovanas gauti nuo tavęs, kurias aš visados turėsiu atmintyje, ir kurių niekas negalės atimti nuo manęs. Tik vienas dovanas iš gyvenimo, kurias verta turėti... Aš noriu, kad mane pabučiuotum... Su sykiu įgijusi drąsos, ji pakėlė galvą ir žiūrėjo jam į akis.— Gal per daug prašau? Gal negalėsi!

Jo gerklėj atsistojo didelis gumulas, kurio jis negalėjo praryti, išgirdus taip liudną, menką, nekaltą prašymą.

— Ar tai viskas, ką aš galiu padaryti? Nieko daugiau?

— O, bet tas yra daug— tavo pabučiavimas, kurį as turėsiu per visą savo gyvenimą!...

Nuo jos žodžių jis jautė neapsakomą tuštumą savyje; tokį, kokio jis niekad nesitikėjo jausti. Jis pasilenkė ir palytėjo jos lūpas, jausdamas rodos, kad jam buvo pavelinta bučiuoti kokį tai šventą daiktą. Ona, neprakalbėjęs nė žodžio, atsistojo biskį svyrudama, bet, kada nusigręžė eit, jis sulaukė ją.

— Palauk.— jis kalbėjo greitai. Jis pažinojo moterų ir merginų savo gyvenime, ir jis suprato jas, bet, iki šio laiko, nesuprato pilnai. Jo balsas, kada jis kalbėjo, buvo persimainęs ir labai tykus; rodos, kad kokio seno žmogaus, kuris nenesitiki sulaukti nieko gero nė laimingo, ir yra patyręs daug skausmo.— Palauk. Aš noriu tau dar ką pasadyti... Tavo meilė, man išrodo lyg stebuklingu daiktu. Aš jaučiu save nevertu įgauti tokią tyrą, nekaltą dovaną. Aš vos galiu tau išaiškinti— bet tu supranti... Aš jaučiu, rodos, gavęs palaiminimą kokį. Mylėk mane visados... Nepamiršk... ir— kada atsiminsi, nevelyk man blogo. Ta žinia, kad tu mane myli, velini man gero atsimindama mane, padės man vesti vertesnį gyvenimą. Tu supranti?... Tas bus man kaip koks šventas užsitikėjimas, kurį aš stengsiuosi nepražudyti. Jeigu aš kada kitą mylėsiu, aš busiu vertesnis jos meilės, nes tu mane mylėjai. Ar supranti, Ona?

Onos akys atsakė jam, nes kada jis pažvelgė į jas, jis matė ten padėkos ir ramumo šviesą, kuri buvo naujai užgimus. Jos lūpos tik šnabzdėjo:

— Aš suprantu...

Kazys pasilenkė ir antru syk palytėjo jos lūpas. Jos rankos stipriai prisispaudė prie jo krutinės, rodos norėdamos sustabdyti širdies plakimą... Kada ji nusigrįžo eit, jis nė nemėgino ją sustabdyti, ir greitais žingsniais ji išėjo į gatvę...

Pasilikęs vienas, jis atsigrįžo ir žiūrėjo į ugtį. Gėstanti ugnis aššvietė jo išblyškusį veidą, per kurį ritosi dvi didelės ašaros... Raudona šviesa, atsimušdama jose, padarė jas dviem dideliais kaip kraujas lašais; Jis stovėjo valandėlę liudnai žiurėdamas į gėstančias žarijas, paskiau nusigręžė ir dairėsi aplink, lyg ko jieškodamas. Nerasdamas ko jieškojo, paėmęs švarką, išėjo į sniegu apdengtą gatvę... Jam einant pradėjo leistis saulė, ir jis, žiurėdamas į nykstantį raudonumą danguose, norėjo atrast atsakymą savo neišreikštam klausimui, bet joks atsakymas neatėjo... Ir tik čia— krutinėje, jis jautė naują, nepaprastą skaudėjimą... Saulė nusileido, ir nusileisdama nusinčė su savim paskutinius raudonos šviesos spindulius, palikdama tik pilką, šaltą nakties tamsumą...

JAUNYBĖ.

Aš verkiu dėl tavęs
Žydingi jaunybė,
Kuri gimdai svajas
Kvėpavai gyvybe.

Baisus mūrai tamsos
Viltį užtroškino,
Į bedugnes kančios
Dvasią nuskandino.

Ten toli už kalnų
Tu likai, prasmegai,
Mane vėtros audrų
Metė tamsiai įteigai.

Man krutinės džiaugsmui
Jau nebesušildo,
Nuliudimus ir skausmai
Troškimus išdildo.

Man puikybes gamtos
Stori mūrai dengia,
Grauden balsai raudos
Ir retėžiai žvangia.

Tik posmelis šviesos	Šalin mūrai tamsos!
Pro grotas vilioja,	Šalin neteisybės!...
Bet jo siekt nēr tiesos,	Iš krutinės karštos
Turiu pūt tamsoje.	Trenk žaibus jaunybė!
Vėtros, daužant grotas,	Tegul mūrai tamsos
Švilpia, skaudžia, kaukia	Griun', retėžiai trūksta!
Ir lyg dvasių minias	Tegul balsas minios
Tveria — anos šaukia:	Po pasaulį plūsta

Ir pripildo džiaugsmais
Kiekvieną krutinę!
Ir jaunybės geismais
Tver' naują gadyne.

J. Lelionis.

VIENA IŠ APSAUGOJANČIU PRIEMONIU.

Kaip ten nesigirtume, kad mes amerikiečiai lietuviai, patekę į svetimų gaivalų bangas nežuvame jose, bet plaukiame savo tautiškoj eldėje nesunaikinami į ateitį, bet faktai, ir tai liudni faktai liekasi faktais, jog toks tvirtinimas, greičiau gal buti tik pasigyrimu, negu teisybe.

Tiesa, kad mes, kuriuos auklėjo Lietuva, kurių jaunas sielas uždegė meile jos gamtiškas grožis ir burvystės, kurie pažįstame savo tautišką praeitį — istoriją, svetimi blizgučiai nepriverčia užmiršti, tų pirmutinių jaunystės įspūdžių, neleidžiančių išsižadėti visko, kas buvo mumis miela ir artima. Kas tur savo praeitį, tam yra ir ateitis. Bet noroms-nenoroms, turime prisipažinti, kad busianti mūsų jaunoji karata Amerikoje tos mūsų praeities nepaveldėja, nes jos nežino ir nepažįsta. Kad ta busianti mūsų karta, jei ne visa, tai bent jos didelė dalis mums zuva, to turbūt negalima užginčyti. Kad čiagimiai lietuvių vaikai išsitauntina, liekasi setelitais, besišliejančiais prie svetimės tautos, kaltinti nėra ką. Jie pas savuosius nemato nieko tokio, kas juos masintų ir lieptų mylėti viską, kas jiems sava, taip sakant «prigimta». Jie yra be praeities, tokiems negal buti nuosavos ateitis. Jie naturališku budu mūsų tautai turi pražuti, nes apsaugoti nuo to mes neįstengiame.

Svarbiausiu tautos gyvybėj yra kalba, kurią galima pavadinti tautos organizmo siela. Kalba yra didžiausia tautos savybe ir individuališkiausiu išreiškimu skirtumo, koks randa si tarpe vienos ir kitos tautų.

Atsižadėti tos savybės ir kasdieniniame gyvenime svetimės kalbos priėmimas, galimas yra tik prie tulo persikeitimo žmogaus sielos, arba taip sakant jo vidurinių pajautų. Kalba ir mintis, stangiai surištos tarp savęs, ir kas savo mintis išreiškia svetimoj kalboj, tai ir tos mintis pas jį įlgainiui turi likti svetimoms prigimtam jautimui, arba kad ir mislįs pas tokią žmogų, gema svetimoj kalboj — taip sakysime, jis ir mislija ne lietuviškai.

Liuosnoringas išsitauninimas — tai skriauda tautai ir sykiu yra draugijine nuodėme. Ištikrųjų, mes, kurie nieko sau iš to neįdarome, kad leidžiame nykti ir gašti savajai kalbai, beabejo pasipiktintume matant, kad kas mūsų mylimiems bei giminėms daro skriaudą. Tečiau kartais visai ne-

matome, kad tiems savo mylimiems, giminėms, savajai šeimynai — tautai darome didelę skriaudą, mindžiodami tat, kas tai šeimynai — tautai yra švenčiausiu, t. y. jos kalba.

Suprantama, kad taip elgiasi tik žmonės silpnos dvasios. O silpni dvasia, gali buti tie, kurie savo tautos nepažįsta, kurie nežino savo praeities, savos istorijos ir savos kultūros.

Tiesa, kad daug priežasčių susidėjo ant to, kad nedaugelis iš mūsų žinome savo senovės kultūrą bei savo tautos istoriją, o nežinodami patįs, negalime perduot žinojimo busiančiai gentkarčiai. Tą galėtų atlikti tik mokyklos, kur būtų auklėjama mūsų tautiška dvasia. Vienok politiškos sąlygos vienur, ekonominės gi kitur neleidžia mums turėti tautiškų mokyklų. Mēs amerikiečiai, gyvendami kultūriškai išsivysčiusioj šalyj, patįs tuo tarpu stovėdami žemai kultūros laipsnyje, joku budu negalime apsaugoti mūsų jaunosios kartos nuo išsitauninimo, nuo jos naudojimosi svetimoms mums kultūros ir dailės įgijimas, kurie ir perkeičia naturališku budu mūsų jaunosios kartos sielą.

Bet ar jau ištikrųjų turime apleisti rankas ir eileidę galtingai galvą žiūrėti į žuvančią svetimų gaivalų bangose jaunąją kartą? Argi ištikrųjų jau nėra nieko tokio, kuris patarnautų mums įrankiu, ar priemone gelbėti žuvančius?

Jie zuva, liuosnoriai bėgdami į tās svetimų gaivalų bangas. Jie bėga jieškodami grožes, jieškodami to, kas jauną sielą kutena, kuria joje užsidegimus, rodo tikslus ir atskleidžia idealus. Idant sulaukyti bėgančius nuo mūsų kaipo dvasiškų vargšų ir skurdžių, turime parodyti, kad ir mes turintie ji savo senąją kultūrą ir istoriją, turime taip gi kaip ir kitos tautos daug ko gražaus, praklausaus, auklėjančio ir patraukiančio. Tai mūsų išsitauninančiai kartai turime parodyt savo tautišką grožą. O ta grožė yra ar gali buti mūsų dailės pakėlimas.

Mūsų dalė — tai viena iš apsaugojančių priemonių, kuri mums šiuo tarpu prieinamausia, o sykiu gali buti pasekmingiausia, ko rodo nereiktų nė aiškinti, nes tas lengvai suprantama, jog dailė yra svarbiausiu dvasios auklėtoju.

Tatį suprantant, keletas iš Philadelphijos lietuvių sumanė pradėti organizuoti viršminėtiems tikslams Amerikos Lietuvių Dailės Draugiją.

Gegužės 27 d. «Kovos» redakcijoje susirinko būrelis lietuvių, kad pasikalbėti apie sutvėrimą «Lietuvių Dailės Draugijos Amerikoje». Besikalbant veikiai visi priėjo prie tos konkluzijos, kad reikia padaryti pradza, o jau paskui bus lengviau ir kitur kuopeles sutverti, arba ir pavienius pritraukti. Apkalbant jos mierius maž-daug toki sutaisyta:

L. D. D. A. Mieriai.

1) Mieriai L. D. D. A. yra: rupinties lietuvių dailė, plėtoti dailės supratimą tarpe Amerikos lietuvių visokiais priemonėmis keliais, kaip tai: rengti dailės parodas, skaityti referatus, paskaitas apie dailę ir iš dailės mokslo sričių, kaip ir raštais dudinti lietuviškoj visuomenėje dailės dvasią.

2) Stengtis prisidėti ar tai finansiskai, ar tai rinkiniais prie Lietuvių Dailės Draugijos ir remti ją kuo galima.

3) Šelpti dailės besimianančius, ar turinčius link to

gabumą neturtėsius lietulius.

L. D. D. A. Išdas.

Išdas susidės iš: a) prigulinčių prie L.D.D.A. narių mokesčių, c) pelno aplaikomo iš parengtų dailės parodų ir izdo sušelpimui parengtų vakarų, d) pardavimo draugystei padovanotų daiktų etc.

L. D. D. A. Nariai.

Nariais gali būti kiekvienas aktyviškas dailininkas bei kiekvienas atjaučiantis lietuvių dailei, galintis prisidėti prie parėmimo dailės finansškai ar gerais patarimais, paskaitomis apie dailę ir kitokiais budais.

L. D. D. A. Narių mokestis.

Norintis likti L.D.D.A. nariu įstojimo moka \$1.00 ir paskui mėnesinės duoklės po 25c.

Pasarga: šis paragrafas gali būti perkeistas pagal narių didžiumos reikalavimą.

Kamitetas.

Suorganizavimui L.D.D.A. likosi išrinktas tuomlaikinis komitetas, susidedantis iš šių ypatų:

J. Stirbis— pirmininkas, 418 So. Broad St. V. Daukšys— išdininkas, C.J. Mekšras— finansų sekretorius.

J. B. Smelstorius— protokolų sekretorius, 1815 E. Mc-yamensing Ave.

Yra tai pradžia, — užmezga. Ar daugelis supras mums amerikiečiams Dailės Draugijos reikalingumą, parodys kaip mes amerikiečiai šį sumanymą primsime ir kaip stengsimės jį įkūnyti. Kas myli savo tėvynę, jo priederme yra rupinties, kad ta tėvynė būtų žinoma, ne vien jam pačiam. Savo tėvų garbingų darbų atminimas — tai yra tėvynė. Tuos «tėvų» garbingus darbus mums gali išrodyti tik dailė — mėnas — apšvieta. Šis svarbus mūsų tautiškojo gyvenimo klausimas taip gi beabejo greit parodys ar daug iš mūsų rėksningų «tautiščių» yra tikrais tautos mylėtojais ir ar daug iš jų griebisios tos priemonės, kad gelbėti tą «mylimąją tautą» nuo prazuivimo? Taip matysime. Bet iškalno galima spėti, kad tarpe veikėjų toj srytyj pastebėsime greičiau «tautos edikus».

Bet šalin prasižadavimai, ne žodžiais, bet darbais parodykime meilę tėvynės ir tautos.

Dailės Mylėtojas.

BAZNYCIA MOKSLO PRIEŠASI

Jau antrasis tukstantis metų baigiasi, kaip mūsų šventa katalikiška bažnyčia žmonijai temdina protą ir nori palikti kvailais ant visados.

Bet pasidėkavojant mokslui, jau žmonės pradeda busti iš to tamsaus naktinio sapno ir pradeda suprast Kristaus įpėdinių melagystes ir traukiasi šalin. Bet mūsų kunigėliai pamatę, kad daug avelių jau netenka ir diena po dienos vis banda ištikimųjų mazinasi, neįstengia jau vieni užlaikyti žmonių tamsybėje, neišranda budo, kaip juos geriau keikt ir baugint visokiais niekniekiais.

Stai lyg ir pakviestas atvažiavo, kaip girdėt net iš Len-

kijos kokis ten tėvas Kazimieras, kurį vadina Kapuciuu, ir dabar žmogelis važinėja baznyčia nuo bažnyčios, kaip matyt žmogelis net nespėdamas apsidirbt, rėžia kaip koks gramofonas, keikdamas viską kas tik yra doru, keikia knygas, keikia laikraščius, liepdamas žmonėms kuonotoliausiai šalinties, nes girdi, tai vis velnio išmislas; prakeikia ir tuos, kurie išmislijo raštą, ba tai, sako, daug žmonių išveda iš kelio. Ir kaip jis kalba, tai net šiukštu darosi: bet jis nekeikia biblijos, kurie tai raštai su jo mulkinimais sutinka. Bet vien tiktai jam rupi iškeikti labiausiai socialistiški raštai, mat jis supranta, kad socialistai skleidžia žinystą, teisybę ir dorą, prieš kurią nė su kanuolėmis nieko nepadarys. Jis žino, kad mokslas pakėlė žmogaus susipratimą, dorą ir tobulybę.

Romos bažnyčia to nepageidauja ir siunčia savo apaštalus, niekinimui tos teisybės. Ir net graudu klausyt tų jo niekinimų, išrodo tartum, kad jis visai be proto kalba, ir reik stebėtis, kaip jisai gali po tų garsių savo pamokslų ir pats uesigėdyti?

Sako: «prakeikti ir tie, kurie išmislijo tą raštą». Na, argi negėda tas kalbėt, kada pats žino, jog be rašto jis taipgi nebutų ką žinojęs. Bet per raštą ir jis pasiekė tą savo mokslapalaikį, per kurį jisai turi šiandien dyką duoną.

Šiandien žmonės turi gyventi daugiau su protu, negu fiziškai ir pasidėkvojant mokslo vyrams, kurie savo galvas laužo dėl žmonių gerovės ir palengvinimo jiems gyvenimo.

O bažnyčia per tėvą Kazimierą drabsto purvais, išniekina tuos kurie sutvėrė mokslą ir išradimus, sakydamas: «Tai vis velnio «pamacis» išradime tų mašinų, tas velnias žino, kaip žmones suvilioti ir kad jųjų dušios jam tektų». Mat ir per tai daug žmonių suklysta.

Sako, kad velnias įkvėpė tą, kad žmogus padarytų, arba išmislytų, o bet taisy velnio išmislais naudojasi bažnyčia ir net ant bokštų, kam tuos perkunsargius deda. Jeigu kunigai liepia tikėti, jog griausmai ir perkunijos dievo leidžiami, kam tas dievas į savo namus perkunais tranko? Ar gal, kad išvyti iš jų fariziejus, melagius, skriaudžiančios žmones? Kam kunigija leidžia velnio išmislą dėti ant bažnyčios, kad apsaugoti bažnyčią nuo dievo nuleidžiamo perkuno? Matyt patys kunigai tiki, kad velnias visgi ir už dievą galiugesnis, naikindamas jo darbus ir valią.

Taip tai visame božnyčios moksle, liepiančiame tikėti į nebutus daiktus, sutinkame panašius nonsensus į kuriuos pati kunigija netiki, vien tamsiems žmonelėms liepia tikėti, drausdama svietiską mokslą, kad žmogus, išmiklinęs labiau savo smegenis, nepadėtų protauti ir nepamatyti kunigijos bjaurios veidmainystės.

Tiki tamsų žmoneliai kapucinių beprotiškomis pasakom nes savo protu negali protauti, negali suprasti bjaurios melagystės. Bet tas «kapucinių» tveriamas velnias nemiega ir įkvepia žmonėms genijališkas mintis, kurios leidžia pasinaudojant mokslo patyrimais tverti naujus išradimus, kurie per tikrina ir tamsųjį sufanatizuotą žmogų, kad žmogus nedaug pauso ant dievo galybės ir pats sau pasigelbsti kovoje su gamtos apsirėškimais. Neįstabu, kad tamsybės apaštalai keikia

išradimus, priekyn, t kams ir p mės, varg rus pilvus

Keik neziurint dorą, stati jaučiųjų r tojams irg laikai, kur riskiausiai nių tokiu dzia netek dzios, siur kad keikti nijos pave vybės syvt minios, tu kur link ji

Praku o ne tikė jokiais pra

Viska «tarimais» b metai laiko nenoroms nuobodumą jaučio odos Naudos iš j butų nereik bet daryti ta «Kovos» ni ištikrųjų, t skaitytojas t reikalingas t ir tam par galo be kraš jungiečiams nuobodžiu. «labai veikia nenupuls, be

Jeigu « prikimšti ber linio komitet žiausiai penk tų tarimais, darbo, jeigu kad per daug Vengkin

kapucinu, ir kaip matyti iš gramofono garsų, keikia intelektualines, nes jie išmislijo ir kaip jis išmislijo, kurie išmislijo, kurie matyti jam ruošiant, kad kurią nę su kels pakelė

savo apaštalytę jo niekai, ir reikiams ir pat

rašta. Na, aštu jis taipiekie tą savo luoną.

otu, negu fito galvas launimo.

vais, išniekiamas: «Tai elnias žino, ktų». Mat ir

adarytų, arbažnyčia ir Jeigu kuni-o leidžiami, Ar gal, kad ones? Kam, kad apsaugMatyt patje mis, naikin-

ame tikėti į kuriuos pati ikėti, drauslabiau savo ligijos bjaun-

is pasakoms turios melanemiega ir žia pasinau- s, kurie peragus nedangoje su gamitalai keikia

išradimus, nes žino, kad išradimai stumia žmonijos kultūrą priekyn, tamsos uakai šisisklaido ir saulė šviesos užteka, apuokams ir pelėdoms naktinis lėbis baigiasi. Tai gi dreba iš baimės, vargšai, kad kitokie laikai virsta ir jie negalės savo storus pilvus tamsių žmonelių triusu penėti ir dykaduoniauti.

Keikia, ypač socializmo makslą, nes tas skelbia teisybę, nežiurint prieš ką ta teisybė turi būti atkreipta. Jis skelbia dorą, statant ją prieš iškraipintą del kunigijos ir viešpataujančiųjų naudos bažnyčios skelbiamą dorą, o tas dušių ganytojams irgi labai pavojinga. Kad praėjo šventos inkvizicijos laikai, kuomet kunigija galėjo prieštaraujančius jai visužvėriškiausiai nukankinti ir deginti, kuomet tai tūkstančius žmonių tokiu būdu išžudė švento tėvo valdžia,— tai dvasiška valdžia netekus savo ginkluotus kariumenės ir svietiškos valdžios, siunčia bent juodosios armijos minias į tarpą žmonijos, kad keiktų ir niekintų mokslą ir teisybę, kad temdintų žmonijos pavergtą minias, idant iš jų čiulpti paskutinius gyvybės syvus. Bet mokslas plėtojasi ir tos tamsios pavergtos minios, turės praregėti ir pamatyti savo dvasiškus vadovus į kur link jie veda ir ką gero žmonijai padarė.

Prakeiksmiais socializmo nesunaiks, nes jis yra mokslu, o ne tikėjimu į nebutus daiktus, o mokslas neišnaikinamas jokiais prakeiksmiais.

L. S. Kupėnškas.

Ištikrųjų per daug bergždžio darbo.

Viskas jau rodosi, būtų gerai, kad ne tie mūsų komitetų «tarimai» bei «C-ro Sekretoriaus pranešimai,» kurie jau beveik metai laiko kaip vienodai skamba ir taip įgrista, kad noroms-nenoroms sąjungietis tur pajausti nervišką apsilpnėjimą — nuobodumą; Tų tarimų jau tiek tilpo «Kovoje» kad nė ant jaučio odos nesurašytum, o kokią reališką reiksmę jie turi? Naudos iš jų visai maža. Aš nesakau, kad komitetų veikimas būtų nereikalingas, jie (komitetai) tur pildyti savo pareigas, bet daryti tarimai, kur nereikalingi jie, užkimšti kiekvieną «Kovos» numerį tais pačiais amžinai kartojamais dalykais, ištikrųjų, bergždžias darbas. Jie pasilieka nuobodžiais ir skaitytojas pradeda visai į juos neatkreipti savo atydos. Ar reikalingas tas nuolatinis sekretoriaus pasakojimas, kad tam ir tam parašė laiškutį, nuo to ir to gavo laiškutį ir taip be galo be krašto prikimšta tų mažmožių, kurie negal būti sąjungiečiams interesingi, o laikraščiuvi vis gi kenkia darant jį nuobodžiu. «Kovoje» turėtų tilpti tik svarbiausi visos sąjungos labai veikiamų darbų aptarimai, tada sąjungiečių energija nenupuls, bet stiprės ir augs.

Jeigu didžiųjų organizacijų ar partijų organai būtų prikimšti bergždžiais tarimais, tai darant pagal mūsų centralinio komiteto įnykdintas taisykles, turėtų dirbti mažų-mažiausiai penki sekretoriai išsijuose, kad apsidirbti su komitetų tarimais. Bet niekur taip nėra. Kam užsikrauti sau eibes darbo, jeigu tas darbas bergždžias. O bet aimanuojama dar, kad per daug dirbama. Ar ne juokinga?

Vengkime bergždžių darbų, veikime tą, kas tikrai rei-

kalinga, o mūsų veikimo svarba nenupuls ir nealsės organizacijos narius. Šiaip, ar taip, bet tas naujas įvestas mūsų sąjungoje tvarkymo budas reikalauja pataisymo.

St. Miliauskas.

Kodėl aš nesigarsinau.

Dėl daugumos visokių klausimų ir užmėtinėjimų, kad ir nenorint priverstas esmi paaiškinti nors kuotrupiausiai:

1) Apsikelbimas iškalno tai reiškia reklamą, — pranešančia žinia dėl visuomenės kas bus veikama ir t. t.

2) Bet aš persitikrinau, kad teisingoji idėja save reklamuoti pirm laiko nereikalauja, nes ji pati save reklamuoja, kada jau atsispaudina.

3) Nekuriems draugams pranešiau atvirais laiškučiais, manydams gal nekuri man pagelbės išgauti «2nd class Mail Matter» ko krasos valdžia labiausiai reikalauja, kad turėtum iškalno prenumeratorių, kitaip neužsitiki kad tu galėsi išleidinėt. Man gi išrodo, kad mano sutaisytos ir taisoms knygu-tės bus dėl labo darbininkų luomos reikalams; žmonijos, visuomenės didumai, todėl prie jų ir kreipiuosi.

4) Prenumeratas surinkęs del «Teisybės» pakvituosiu per «Kovą.»

5) Antram numaryj «Teisybės» tilps agitatyviška kny gute pagal W. F. Ries, «Men and Mules» «Žmonės ir Mulai» jos turinys:

- I. Inžanga.
- II. Ant visasvietinės parodos St. Louis.
- III. Mašinerijos išsivystymas.
- IV. Kaip bus su išradėjais.
- V. Klausime svaiginančių gėrimų.
- VI. Kaip darbininkai yra išnaudojami.
- VII. Kas bus bosais darbietesė.
- VIII. Moteris.

IX. Kaip bus valdoma socializmo laikuose. (pagal autoriaus daleidimą, keletas straipsnių bus praleista) jų vietoj tilps — lapelis taip pat pagal angliška «To the men on the street» «Į darbininkus ant gatvės.» Šitas lapelis esant dar Petraičiui organizatorium buvo per centrališkus viršininkus nubalsuota atspaudint sąjungos lėšoms. Tečiaus jisai dingo nežinia kur prie centrališku viršininkų tuose laikuose ir vis tik dėl stokos pinigų buvo laukiama veliaus kada atspaudint; ir taip:

X. Į darbininkus ant gatvės.

XI. Jeigu tu netiki į socializmą.

Šis paskutinis straipsnelis paimtas iš: «Cristian Socialist» ir kitu — raštu.

6) Visiems kurie «Teisybę» parems su prenumeratom prisunčiant iškalno, tas reikš, kad padės man nešt našuli teisybės pirmyn!

Tiek tegaliu paaiškinti ant duotų man klausimų.

Liepos 15 d. 1910

K. Rutkus,

1417 N. 10th St. St. Louis, Mo.

Korespondencijos.

Rašyti reikia visados tik juodu rašalu ir tik ant vienos pusės popieros, nepersviečiamos; viršuje palikti bent dvi eilutes neužrašytas. Žinios turi būt teisingos, paduotos taip, kaip atsitiko, be ilgų privadžiojimų ir pamokinančių. Žinios iš darbininkų gyvenimo visados bus patalpinamos.

BROOKLYN, N. Y. Liepos 3 d. atsibuvo išvažiuojamas Liet. Apš. Draug. Choro, Cypres Hill girioje. Publikos buvo suvažiavę apie 40 ypatų ir visi gražiai linksminosi. Viršminėtas choras padainavo keletą dainelių kas publikai labai patiko.

Toliaus p. P. Bukšnaitis skaitė p. M. Petraucko operetę «Adomas ir Jieva», kurią ateinantį rudenį viršminėta draugystė rengia pastatyti ant scenos.

Ant galo publikai linksmai praleidus dieną, besirengiant skirstytis namon Drg. V. P. Kraučiuonas sumanė, kad pažymėti tą taip linksmą susirinkimą sumetus po keletą centų musul beturčiams mokslaeiviams, M. P. R. Fondan, publika sutiko ir suaukavo \$2.75. Geistina butų, kad kiekvienai progai pasitaikius nebutų užmiršta musul besimokinanti jaunuomenė, kuri šaukiasi nuo musul pagalbos kasdien, nes nuo jos (musul besimokinančios jaunuomenės) prigulės sutraukymas vergijos pančių.

Aukautojų vardai: I. K. Matijošaitis, P. Vaitiekunas, P. Sinkus, A. Petraška, J. Sukys, V. P. Kraučiuonas, J. Narbudas, V. Lukminas po 25c. J. Veždžiunas 20c. I. Stanevyčius 15c. Smulkesnių aukų surinkta 40c. Sykiu \$2 75. Pinigai randasi pas M. P. R. 7 kuopos Iždininka J. Andriukaiti, kurie trumpame laike bus persiųsti kartu su sąnarinėms duoklėms centro išdan.

I. K. Matijošaitis.

KENSINGTON, ILL. LSS. 137 kuopa užmanė įvesti laikraščių agenturą. Išrinktoji komisija, kreipėsi į visus pirmieiviskus laikraščius laiškais, klausdami apie sąlygas. Gavome įvairių atsakymų: vieni reikalauja išsyk net 100 naujų skaitytojų, kiti nuleidžia 35%, o apie atskirų numerių pardavinėjimą, nieko neužsimena. Aiškų ir pilną atsakymą gavome iš «Kovos» rėdytės, su kuria pilnai galime sutikti. «Dilgėlių» rėdytė nieko nelaukdama, siuntinėja kelis egzempliorius dėl išplatavimo atskirais numeriais; neišparduotus, priima atgal ir prisiuntė blankes dėl užrašinėjimo prenumeratos naujiems skaitytojams.

Liepos 2 d. LSS. 137 kuopa tą dalyką plačiau apkalbėjo ir nutarė galutinai taip:

Mēs LSS. 137 kuopa, turėdama sau už šventą darbą pakelti apšvietą tarpe Kensington lietuvių, platindami tarpe jų laikraščius. Tam tikslui mēs pasišvenčiame, apsiimdami ant tokių sąlygų: mēs užrašinėsim naujus skaitytojus, tik tai mums reikia prisiųsti blankas ir pardavinėsime atskirus numerius, nereikalaudami nuleidimo jokio nuošimčio; neišpar-

duotus, gražsim atgal atsiimdami lėšas už persiuntimą. Už tai alyginimo už musul darbą, mēs melsime jų prisidėti prie musul darbo, t. y. prie švietimo lietuvių, sušelpdami musul knygną savo išleistomis knygomis.

Tai gi, katrie laikraščiai sutiksime su tokiomis musul sąlygomis, meldžiame atsakyti per laikraščius.

Su pagarba LSS. 137 kuopos valdyba:

Org. N. A. Vilimaitis.
Prot. Sekrt. V. Šileika.
Fin. Sekrt. Irena Daukšaitė.
Ižd. A. Alginavičius.

ATHOL, MASS Liepos 12 d. sustreikavo darbininkai Union] Twist Thrill kompanijos. Priežastis streiko: kad du mašinistu pavarė iš darbo, be jokios jų kaltės. Streikuojantieji reikalauja: a) 10% padidinimo mokesties, b) ant 9 val. sutrumpinti darbo dieną, c) už vis svarbiausias jų reikalavimas, sutverti uniją.

Nors iš sykio tik 50 metų darbą išėjo, bet per sekančias 3 dienas pasidaugino skaičius streikierių iki 400 darbininkų ir visi susirašė prie unijos, taip gi tikima, kad ir likusi dalis apleis dirbtuvės rumus ir prisidės prie streiko, ką liudija šis faktas:— pilnas kompletas darbininkų siekia 460, o jau streikuoja viršpaminėtas skaitlius, tad menka dalelė leidžia sukėti mašinų ratams, bet neilgai besisuks.

Darbininkai jieškanti darbo nevažiukite į čia, dėl virš paminėtos priežasties.

Pašalinis.

Atsišaukimas į Visuomenę.

Broliai ir Sesers! Mēs Exportiečiai lietuviai atsišaukiame, prašydami pagalbos iš priežasties, kad mēs esame ant streiko jau ketvirtas mėno, žinoma, kaip iš blogmečio sunku žmonelėms streikuoti ilgą laiką, nors katras ir turėjo kelis centus, bet ir tuos praleido. Dėlto atsišaukiame į brolius lietuvius, visas draugystes, kliubus ir SLA. narius, taip gi ir į L.S. Sąjungos draugus, kad mumis kiek galėdami pagelbėtumėt tą kovą vesti su kapitalistais.

Galiu pasakyt visuomenei atvirai, kad nevienas musul brolis mažai ką valgęs streikuoja, laukdamas, kada kompanija pripažįs (Union) U. M. W. of Amerika ir mēs mislinam, kad musul šauksmas ir prašymas, nepalikis neišklaustas, visuomenė atkreips savo širdį ant musul streikierių.

Viršinininkai yra išrinkti dėl priėmimo aukų: Ig. Lutelis kasierius, V. Tutlis sekrt. Ir 2 kasos globėjai— A. Bartkus ir K. Šilis. Pinigus siųskite šiuo antrašu:

Ig. Lutelis, B. 363 Export. Pa.

Sekrt V. Tutlis.

Nutarimas

LSS. 139 kuopa Middleboro, Mass. mėnesiniam susirinkime, laikytame liepos 14 d. š. m., nutarta, kad agentura nebutų panaikinta prie «Kovos», jeigu administratorius apsi-

ma tą darba atlikti. Mēs nematome reikalo panaikinti, kaip kiti mano, kadangi vis galėtų gal atnešti kiek pelno. O ar mums pelnas prie «Kovos» ne yra reikaligas?

Vardu LSS. 139 kuopos rašt. K. Bartis.

Pirmo Rajono atyda.

Praeitam Kovos numerije patilpo apgarsinimas kad konferencija ir piknikas bus Union City 30 - 31 Liepos (July).

Bet dabar pranešu visom kuopom, kad piknikas, ne konferencija nebus Union City minėtam laike; norint svietainė buvo paimta, bet gaspadoriai dr. Šv. Jurgio, prie kurios priklauso svietainė parandavojo kitiem, o mēs likomės suvedžioti.

J. Baratinskas, I mo Rajono sekr.

Pranešimas Draugams.

L. S. S. 4 ta kuopa, Chicago, Ill. įkurė savo knygyną. Knygyne randasi šiuo tarpu 1012 egzempliorių knygų. Aptaisytų knygų randasi išviso 177 egzemp. Jų vertė pasiekia \$131.05. Abelna knygų vertė išneša \$236.96.

Suaukauta 4 kuopos knygynui 643 knygas. Aukavo: drg. J. Ilgaudas — 198 knygą; vertė — \$25.55; «Darbininkų Balso» Darbininkas ir Draugas iš Tilžės — 382 knygas; vertė — \$47.40; J. Grudzinskas — 26 knygas; vertė — \$2.21; 8 knygelės paaukautos (?) vertes \$1 30; J. Petrusis — 14 knygų; vertė \$2.57; Dramatiškas L. S. S. Ratelis — 12 knygų; vertė — \$3.25; J. Jančiavičius — 3 knygas; vertė \$1.50.

Visas tas knygas priemiau ir aukavusiems ištariu vardu 4 kuopos širdingą ačių.

J. P. Markus.

Pranešimas 147-tos L. S. S. kuopos draugam Elizabeth, N. J.

Gerbemi draugai! Malonėkite susirinkti į mitinga, kuris atsi- bus 5 ta diena Rugpiučio, Svetainėje 200 First St.

Į šį susirinkimą malonėkite pribut kuoskaitlingiausiai, nes yra labai daug svarbių reikalų Kuopos, Rajono ir Sąjungos labui. Teip gi atsiveskiti savo pažistamus prisirašymui prie kuopos.

Prot. Sekr. J. Barnoski.

Pranešimas L. S. S. 78tos kuopos draugam Exter Borro, Pa.

Susirinkimai ant toliau bus laikomi pirmą nedeldienį kožno mėnesio, 3 čia val. po pietu, svetainėje M. Griškonies, prie Wyoming Ave., Exeter Borro, Pa.

Todėl užkviėiu visus draugus butinai lankyti į susirinkimus ir atsivest naujų draugu prisirašymui. Sekantis susirinkimas atsi- bus 7tą dieną Rugpiučio (August).

Organizatorius Juozas Danauckas.

L. S. S 81-mos kuopos draugam Chicago, Ill.

Draugai! Atkreipiu aš jusų atyda kad susirinkimas atsi- bus 30ta dieną Liepos, Subatos vakare, puse po septynių, Settlement Hall, kamps Noble ir Auguste gatvių.

Taigi meldžiu visus draugus ir drauges butinai atsilaukite ir užsimokėtie senei užvilktas mokestis. Apart to yra daug reikalų apsvarstymui, kuopos ir sąjungas labui.

Organizatorius V. Pačkauckas.

Atyda 37-tos kuopos draugams.

Draugai! Susirinkimas, 37 kuopos L. S. S. atsibus, 14-ta Rugpjučio, š. m., 10 valanda iš rito, Skinderio svėtainėje, ant 17tos ir Canal gatvių. Malonėkit, ankščiau laiko susirinkt, nes pirma mitinga bus, skaitoma paskaita, ant tėmos, Liuosa sutartis.

Sekr. B. Šidiškis.

Pranešimas.

Šiomi pranešame, jog jau išėjo iš spados LSS. išleidimas N. 11 «**Darbininko Sveikata**», pagal daktarą A. Kats'ą, paršė P. Norkus. Talpina savyja naudingus pamokinimus ir protingus pa- tarimus, dėlei užlaikymo sveikatos darbininkui žmogui.

Todėl ją ir patariame kiekvienam darbininkui perskaitytyt, prekė 10 centų. Norintieji tą knygutę apturėt, prisiųskite «Kovos» administracijai, krasos ženklelis 10 c., nurodydami savo antrašą, o tuoj jum bus prisiųsta minėta knygelė.

Atviri Laiszkellai.

1 Pavasaris Socializmo	15 Trys vlešpačiai ant bombos
2 Paryžiaus komuna	16 Darbininkai ir ponas.
3 Caro kelionė į Sibyrį	17 Kapitalizmas ir jo auka.
4 Tėvynė ir jos stūnas darbininkai	18 Dabartinės draugijos progresas.
5 Sunku keliauti su Telsybe	19 Nukryžliavotas gauna tulžį
6 Kapitalizmo reakcijos vilny	20 Kapitalas ir jo augintinis ponas
7 Darbininkų pažanga	21 Be darbo ir duonos
8 Rusijos karė su Japonija	22 Labdarytė kapitalistų
9 Marselietė	23 Šalin iš Prancūzijos
Internacionalas	24 Dėdė Samas
1 Ant barikadų	25 Moteris ir Socializmas.
2 Raudonas Vėluks	26 Da vienas smūgis
13 Dievaitis Kapitalistų	27 Telsmas beteisų.
14 Tikėjimo palaikytojai.	28 Lietuvos Senovės karžygiai.

Laiszkams Popieriai.

1 Žmonijos Geradėjai	8 Raudona Vėluks
2 Kelionė į dangų	9 Internacionalas
3 Susipraskim!	10 Kapitalistų Dievaiti
Ant barikadų	11 Tikėjimo palaikytojai
6 Marselietė	12 Dabartinės draugijos progresas
6 Saulėi tekant	13 Kapitalas ir jo augintinis ponas
7 Pirmoji Gegužė	14 Slandininė slatma ir jos auka.

«KOVOS» SPAUSTUOJE spausdinam visokius atvirus laiškus ir laiškam popierius; pritaikom paveikslus pagal apsteliuotojų norą: tautiškus ir kitokius.

50,000 KNYGU

Vysai Dykai Del Viru

BUK VYRAS

Ta knyga yra stebuklinga ir aiusta yra tyk del vyrų. Knyga ta prastais, suprastais žodziais pasaka kaip gal atgauti vyriškuma, isigydyti nuo uznudijima krauja arba sypili, nubiegima sieklos, patrotitu stypribe, pučkus ir kitus išmietimus, negromulavima, patrotitu stypribe, pylva, kiapenu, inkstu ir pusles ligas, rumatizma, gonorrhoea arba triperi, naujai igautas lygas, strictura ir vysas vyrų lygas, gal buti išgidomas sava namuse privatiškai, slapta ir labai pygjai.

Ta, dykai igauta knyga, pasakis jums kodel jus kentat ir kaip gallet galutinaj isigydyti. Knyga ta yra krautuvė žinios, katrus ture žinoti koznas vedes arba nevedes vyras. Ta knyga yra parašita par Daktara, katras atsydave ilgo lajka tyrinejmu tu, specialisku lygu. Temykit, jog ta knyga yra siusta vysai dykai, užmokam už pačto, ing užpečetita konverta. Nesiusk nekoku pinginu, tyk parašik sava varda, ir'adresa ant žemiaus paduotu kuponn, katru siusk mums šendena.

DYKAJ GAUTOS KNYGAS KUPONAS.

DR. JOS. LISTER & CO., L 903 22 Fifth Avenue, Chicago: Godotinas Tamista: Pagal Tamistos prizadiejma, aš norėčiau jog Tamista prislustumel man vysai dykai vėna jusn knyga del vyrų.

Vardas.....
Adresas:..... Steltas.....

Keystone Phone Main 14-28
Bell Phone Lombard 2506 A.

VISIEMS ŽINOMAS

DR. PHILIP ROVNO

423 PINE ST., PHILADELPHIA, P. A.

Prisimimo { Iki 10 š. ryto. Nuo 2 iki 3 P. M.
valandos: { Nuo 6 iki 8 vakare.
Galima susikalbėti rusiškai ir lenkiškai.

KATALIOGAS DYKAI!

Kas Nusipirks Naują juokingų dainų Knygelę dainų Vainikėlis' kurios prekė 15 cent. tam Prisiųsime Kataliogą Dykai. Tame kataloge Telpa aprašymai apie Elektrinių krutancijų paveikslų mašinas. Magiszkas Sztukas, lempas, visokių gatunų knygas, drukuojamų mašinėlių Armoniku koncertinū Britvu, Laikrodėlių, Auksinių rašomų plunksnu, Spilkų, Žiedų, Lengucėlių, Strielbių ir tt. **George A. Pupauskis & Co. Dep. 1 2342 S. Leavitt St. Chicago, Ill.**

PARANKIAUSIAS DARBO ŽMONEMS LAIKRAŠTIS

Leldžiamas L.S.S. Didžiojoje Britanijoje. Eina kas savaitė. "RANKPELNIŠ" stovėdamas ant darbininkų reikalų sargybos, rūpinasi sutelkti žinias apie darbininkų judėjimą įvairiuose kraštuose. "RANKPELNIŠJE" tūpsta apart žinių ir mokslinių straipsnių, apsakos, statistikos ir t. t. In šitų skyrių rašo įžymesnėje Europos lietuvių rašėjai. "RANKPELNIŠ" kaina: metams \$1,50 paše metų 75c, trims mėn. 40c. Pinigus ir laiškus reikia siųsti šio adresu:

"Rankpelnis" Lily Bank, Bellshill SCOTLAND

Reikslaudamas numerio pažūrėti įdėkite stampą už 2c.

Labai smagu skaityt «BALTRAMIEJAUS NAKTIS».

Šitoje knygoje atrasi daugiau juokų nekaltai dešimtyje juokdarinuos kraštuose per 10 metų, daugiau patiekos ne kaip išgeriant 10 baškų alaus, daugiau gerų rožių, perserėjimų, ne kaip visuose senmergių gyvenadžių ir davatų leistruose ir daugiau smagus pakutenimo, ne kaip per rugpjūtį ant šalinų vakare klerikai su merginoms ir tt. Jeigu neturi tos knygos, tai nelank ne menesio, ne dienos, bet tuojau pasiuskie 75c., o apturesi, adresuojant:

J Naujokas, 120 Grand str., Brooklyn, N.Y.

Apturesis tą knygą tuojau patogiai atsisesk ir skaitydamas ją turesi daugiau džiaugsmo, ne kaip už 75 dol. radęs, daugiau karščio, negu klebonas nuo davatkos.

Pranešimas.

Šiuomi pranešame, jog jau sulaukėme ir 4 tą No. «Visuomenės». Prekė 25c. Kartu NN. 1 - 2 - 3 ir 4-tas, tik už 80c. Kurie norite tą naują pirmievišką laikraštį skaityt, prisiųskit krasos ženkleliais užmokestį «Kovos» Administracijai, o touj bus jums prisiųsta Adresuokite sekančiai:

«KOVA»

1815 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa.

Draugai skaitykit ir platinkit

„Kova“

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"

Su vienu buteliu

Pain Expelerio

Galit askausmu giltine praginti. Šiems vaistams dėl sutepimo negal joki kiti lygintis. Niekas neduoda taip greito palengvimo ir pastovenciai skausmuose Romatizmo, Neuralgijos, Išsisukimo, Sudurdimo t. t. Gaunami visose aptiek. už. 25 ir 50c

F. AD. RICHTER & CO.

215 Pearl st., New York.

Tėmykit ant Ankerio
ženkl apsaugojimo

17 AKMENAIŠ "RAILROAD" LAIKRODĖLIŠ

Ausuke užsukamas ir užstatomas, vyrams ar moterims. Auksu dengtas, gvarantuo tas 20 metų. Lūkstai apusi uždaromi gražiai engraviruoti. Absoliutiškai tel singal laiko laika,

specijališkai vartojamas per tarnaujančius prie geležinkelio, ir per nuolat kelančius. Pasiųsime vyrišką ar moterišką laikrodėlių gėvė pareikalavimą ir antrašą per C. O. D., ledžlame išgėzminuoti ir užmoketi tik \$5.75 ekspresul. Jel rasite netinkantį, sugrąžinkite. Atmink, kad tu gal už panašų laikrodėlių užmokėtam \$35.00, jei ji tau silnyti pirkiti iš kalbus pardavėjas. Prie laikrodėlio mes duodame 14 karato paaukuotą retėžėlių su brelioku dykal. **EXCELSIOR WATCH CO** 908 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.

KAS PRISIUS 10c. PAŽIO MARKEMIS

gaus didžiausią lietuviškoje kalboje katalogą drapanų, muzikališkų instrumentų, bižuterijos, laikrodėlių ir daugybės kitokių labai nandingų ir klek vienam reikalingų daiktų. Adresuokit:

THE BRIDGEPORT CLOTHING CO.

3248 S. Halsted str.

Chicago, Ill.

Mokykis angliszkai!

Aš moklin skaitymo, siliabiavimo, aritmetikos, geografijos ir istorijos, geriausia metoda ir su geriausiu pasisekima. Draknotos Lekelijos išsintinėjamos po visus pasaulės kraštus. Rašyk postkarte.

Korespondencijinis Angliškais mokytojas

Chas. A. Jaffe

341 So. 5 th Street, Philadelphia, Pa.

Už apgarsinimus «Kovos» Administracija neatsako.

NAUJAS ISZRADIMAS

Sustiprinimui ir Užlaikymui PLAUKU.

Ar

norite užlaikyti plaukus ant galvos? slenka plaukai? galva pilka? aut veldo yra papučkai? norite gaut rodą, kaip išgydyt ligas? Jeigu plaukai slenka ir randais

Pleškenų tai yra ženklai, kad galva pasiilks pilka už keliu mėnesių jeigu nesigdyt. Jeigu norite galte atsisaukti per laiską, o bus išleista Dykai visi aprašymai nuo ko plaukai slenka ir pleškenų atsiradimas, gydoles nesigūčiame panevali ir C. O. D. nebijkite parašyti laiską, nes už rodą nekastuos nė cento. Turime apie pusę milijono padėkavonų nuo žmonių visokių tautyčių. Rašyk pas:

Dr. Brundza Co. Broadway & 8. St. St., Brooklyn, N. Y.

«KOVOS» Agentai.

ONA PETRAUSKIUE, kelianjantis agentas:

1020 Butlar St. Easton, Pa.

ALEX. BASEVIČIUS

3019 Pulausk All., Pittsburg, Pa.

V. K. RAČKAUSKAS

1401 N. Main Ave. Scranton, Pa.

P. GLAVECKAS

635 W. Lombard St., Baltimore.

J. KALAKAUSKAS

55½ Green St., Worcester, Mass.

J. J. VAITKEVIČIUS

227 Chapel St. New Haven, Conn

Tik už
25c.

Auksinis Laikrodėlis

Nereikia slųst pinigus, 500 bus

parduota ant bargo. Mes norime supažindinti su geriausiais laikrodėliais. Už tai jūs dabar galite gaut vieną ant bargo. Rašykite šiandie sekančiu adresu:

French Watch Co.
27 Thames st.
New York, N.Y

Atyda 77-tos Kuopos draugam.

Šiuomi pranešu Visiem nariam 77tos L. S. S. kuopos, kad visi susirinktumet į susirinkimą ant 16tos dienos Rugpjūčio (August), į svetainę Jono Kuko, nes turime labai daug svarbių reikalų aptarimui, podraug turim užsimokēt sąnarines mokestis, nes kitai gal but sulaikytas organas «Kova». Teipgi pranešu, jog yra prisiųsti kvitarijušai «Moteris ir Socijalizmas», ką mūsų priedermė užsi-prenumeruot bent po vieną egzempliorių.

Sek. J. J. Guzevičius.

A. † A.

Šiuomi pranešu visiem, ypač Škotijos L. S. S. Draugam, kad ju tarpe gyvenusi Dr-gė Elzbieta Jakštienė, numirė 25 d. Liepos, 2-tra valanda išryto. Velionė buvo laisvų pažiurų, mylėjo apšvieta, skaitė beveik visus lietuviškus laikraščius.

Paliko vyrą Vinca Jakštį didžiam nuliudime. Te buna velionei lengva žemelė Suvienytų Valstijų.